

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ OGÓLNEJ**

INFORMACJA OGÓLNA O UBEZPIECZENIU ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ, DO KTÓREGO ZASTOSOWANIE MAJĄ NINIEJSZE OWU

Szczegółowy zakres ochrony ubezpieczeniowej określają OWU i umowa ubezpieczenia.

Zakres podstawowy ubezpieczenia obejmuje:

- 1) odpowiedzialność cywilną z tytułu prowadzonej działalności;
- 2) odpowiedzialność cywilną z tytułu posiadanego mienia;
- 3) odpowiedzialność cywilną za produkt wprowadzany do obrotu;
- 4) odpowiedzialność cywilną najemcy nieruchomości;
- 5) odpowiedzialność cywilną najemcy ruchomości.

Na wniosek ubezpieczającego zakres podstawowy ubezpieczenia może być ograniczony o którekolwiek z wyżej wymienionych ryzyk, z zastrzeżeniem, że zakres podstawowy ubezpieczenia musi obejmować zawsze odpowiedzialność cywilną z tytułu prowadzonej działalności lub odpowiedzialność z tytułu posiadanego mienia.

Z zastrzeżeniem ewentualnych ograniczeń wynikających z właściwych postanowień OWU, klauzul dodatkowych lub umowy ubezpieczenia, ubezpieczenie obejmuje w szczególności następujące szkody, jeśli odpowiedzialność za nie ponosi ubezpieczony:

- 1) powstałe na terenie Unii Europejskiej, Szwajcarii, Norwegii oraz Islandii (łącznie 30 krajów);
- 2) wyrządzone z winy umyślnej pracowników ubezpieczonego, chyba że są oni uprawnieni do reprezentacji ubezpieczonego (reprezentanci ubezpieczonego);
- 3) wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa;
- 4) z tytułu kar umownych, do zapłaty których zobowiązany jest poszkodowany w następstwie szkody wyrządzonej mu przez ubezpieczonego;
- 5) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu lub utracie dokumentów;
- 6) związane z administrowaniem lub zarządzaniem drogami;
- 7) wynikłe ze świadczenia usług utrzymania, sprzątnięcia dróg oraz pasa przydrożnego, chodników, placów i parkingów;
- 8) powstałe w związku z przeniesieniem chorób zakaźnych, w tym HIV, COVID-19;
- 9) wyrządzone w rzeczach wniesionych przez gości hotelowych w związku z odpowiedzialnością utrzymujących hotele i podobne zakłady;
- 10) powstałe po wykonaniu pracy albo usługi, wyniku z ich wadliwego wykonania, jeśli szkoda ta powstała w okresie ubezpieczenia;
- 11) wyrządzone przez podwykonawców, w tym dalszych podwykonawców, z zachowaniem prawa do regresu;
- 12) powstałe w następstwie awarii, działania oraz eksploatacji urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, centralnego ogrzewania, klimatyzacji;
- 13) powstałe podczas prac ładunkowych i rozładunkowych, w tym szkody w środkach transportu;
- 14) wyrządzone w instalacjach lub urządzeniach, w tym w podziemnych;
- 15) powstałe w pojazdach mechanicznych, w tym stanowiących własność osób zatrudnionych przez ubezpieczonego lub ich osób bliskich, z wyłączeniem ryzyka kradzieży;
- 16) powstałe w związku z prowadzeniem prac remontowych oraz modernizacyjnych w mieniu ubezpieczonego lub użytkowanym przez ubezpieczonego;
- 17) wyrządzone podczas podróży służbowych na terenie całego świata przez ubezpieczonego lub jego pracowników podczas zagranicznych delegacji służbowych;
- 18) powstałe wskutek przeniesienia ognia w wyniku pożaru;
- 19) wyrządzone w czasie targów i wystaw, których uczestnikiem jest ubezpieczony;
- 20) powstałe z kontraktów (umów) zawartych przed zawarciem umowy ubezpieczenia, jeśli szkody te powstały w okresie ubezpieczenia;
- 21) powstałe wskutek przepięć;
- 22) wyrządzone najemcom.

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ OGÓLNEJ**

ustalone uchwałą nr UZ/31/2025 z dnia 11 marca 2025 r.
Zarządu Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej:

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	<p>OWU: § 5, § 6, § 7, § 8, § 9, § 10, § 11, § 14 ust. 1, § 15 ust. 1, § 16 ust. 1 i 3, § 17 ust. 1–3, § 18 ust. 1, 2, 4 i 5, § 19 ust. 1, § 20 ust. 1, 2 i 5, § 21, § 22 ust. 1–3, § 23 ust. 1–5 i 7, § 24 ust. 1–3 i 6, § 25 ust. 1–5, § 26 ust. 1, § 27, § 28 ust. 1 i 3, § 29 ust. 1, 3 i 4, § 30, § 31 ust. 2, § 38, § 41 ust. 1, § 42 ust. 1, 2, 4–8</p> <p>Załącznik – Klauzule branżowe: Klauzula nr 4: ust. 1–7 i 9 klauzula nr 16B: ust. 1–3 klauzula nr 22: ust. 1–5 klauzula nr 24: ust. 1–3 klauzula nr 68: ust. 1 i 2 klauzula nr 70A: ust. 1–8 i 10 klauzula nr 75: ust. 1–9, 13, 14, 17</p>

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca umowy
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	<p>OWU: § 3 ust. 1, § 4 ust. 1, § 5, § 6, § 7 ust. 1, § 8 ust. 3–5, § 9 ust. 1, § 11, § 12, § 13, § 14 ust. 2, § 15 ust. 2, § 16 ust. 2 i 3, § 17 ust. 4, § 18 ust. 3–5, § 19 ust. 2 i 3, § 20 ust. 3–5, § 21 ust. 2, § 22 ust. 4 i 5, § 23 ust. 4–6 i 8, § 24 ust. 3–6, § 25 ust. 4–6, § 26 ust. 2, § 27, § 28 ust. 2 i 3, § 29 ust. 2–4, § 30 ust. 2–4, § 38, § 41 ust. 2, § 42 ust. 3, § 43 ust. 3, 7–9</p> <p>Załącznik – Klauzule branżowe: Klauzula nr 4: ust. 6–9 klauzula nr 16B: ust. 4 klauzula nr 22: ust. 3, 4–6 klauzula nr 24: ust. 2–5 klauzula nr 68: ust. 2 i 3 klauzula nr 70A: ust. 2–7, 9–11 klauzula nr 75: ust. 2, 3, 10–12, 14–18</p>

POSTANOWIENIA OGÓLNE

§ 1

- Ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zwane dalej „OWU”, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przez Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółkę Akcyjną, zwaną dalej „PZU”, obejmujących ochroną odpowiedzialność cywilną osób fizycznych, osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi.
- OWU mają również zastosowanie do umów ubezpieczenia zawieranych przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa.

§ 2

- W porozumieniu z ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odbiegające od uregulowań OWU.
- PZU zobowiązany jest przedstawić ubezpieczającemu różnicę między treścią umowy ubezpieczenia a OWU w formie pisemnej przed zawarciem umowy ubezpieczenia. W razie niedopełnienia tego obowiązku PZU nie może powoływać się na różnicę niekorzystną dla ubezpieczającego

lub ubezpieczonego. Przepisu nie stosuje się do umów ubezpieczenia zawieranych w drodze negocjacji.

- W razie wprowadzenia do umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odbiegających, OWU mają zastosowanie w zakresie nieuregulowanym tymi postanowieniami.

§ 3

- Umowy ubezpieczenia, do których zastosowanie mają OWU, nie obejmują ochroną odpowiedzialności cywilnej będącej przedmiotem ubezpieczeń obowiązkowych wymaganych przez prawo jakiegokolwiek państwa, jeśli ubezpieczony podlega obowiązkowi posiadania takiego ubezpieczenia, z zastrzeżeniem ust. 2.
- Z zastosowaniem OWU, podmiotom podlegającym obowiązkowemu ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej, z wyłączeniem podmiotów prowadzących działalność, o której mowa w § 4 ust. 1 pkt 5 i 6, może zostać udzielona ochrona ubezpieczeniowa ponad sumę gwarancyjną wynikającą z zawartej umowy ubezpieczenia obowiązkowego (ubezpieczenie nadwyżkowe).
- Z zastosowaniem OWU może także zostać udzielona ochrona ubezpieczeniowa ponad sumę gwarancyjną wynikającą z innej umowy dobrowolnego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczonego.

§ 4

1. Umowy ubezpieczenia, do których zastosowanie mają OWU, nie obejmują ochroną odpowiedzialności cywilnej z tytułu:
  - 1) posiadania lub użytkowania statków powietrznych, działalności w zakresie obsługi, serwisowania, naprawy, załadunku lub rozładunku statków powietrznych, zarządzania portem lotniczym, obsługi portów lotniczych;
  - 2) posiadania lub użytkowania statków morskich, morskich platform, sztywów wiertniczych, morskich elektrowni wiatrowych;
  - 3) wykonywania zawodu (odpowiedzialność cywilna zawodowa), w szczególności zawodu architekta, inżyniera budownictwa, adwokata, radcy prawnego, notariusza, komornika sądowego, geodety, lekarza weterynarii, technika weterynarii, tłumacza, doradcy technicznego, urbanisty, projektanta technicznego, rzecznika patentowego, zarządcy nieruchomości, rzeczoznawcy majątkowego, pośrednika w obrocie nieruchomościami, detektywa, brokera ubezpieczeniowego, agenta ubezpieczeniowego, biegłego rewidenta, doradcy podatkowego, księgowego, audytora, inspektora ochrony danych, doradcy restrykturyzacyjnego (syndyka, nadzorca sądowego, zarządcy), geologa, fizyka medycznego, inżyniera kontraktu, osoby uprawnionej do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej, pośrednika transakcyjnego, psychologa, psychoterapeuty, logopedy, terapeuty zajęciowego, specjalisty psychoterapii uzależnień, rzeczoznawcy do spraw BHP, rzeczoznawcy do spraw zabezpieczeń przeciwpożarowych, biegłego sądowego;
  - 4) sprawowania funkcji członka władz spółki kapitałowej lub innych osób, o ile z zakresu posiadanych przez nie pełnomocnictw i ciążących na nich obowiązków wynika, iż mają wpływ na całokształt działalności tej spółki;
  - 5) udzielania lub zaniechania udzielania świadczeń zdrowotnych lub wykonywania czynności medycznych oraz badań klinicznych i eksperymentów medycznych, z wyłączeniem czynności opiekuńczo-pielegnacyjnych;
  - 6) działalności zawodowej farmaceuty, technika farmaceutycznego, działalności apteki;
  - 7) niewykonywania lub nienależytego wykonania umowy przewozu drogowego towarów;
  - 8) wykonywania czynności życia prywatnego.
2. Odpowiedzialność cywilna z tytułów określonych w ust. 1 obejmowana jest ochroną PZU na podstawie umów ubezpieczenia zawieranych z zastosowaniem odrębnych ogólnych warunków ubezpieczenia lub na podstawie stosownych przepisów prawa polskiego.

§ 5

W sprawach nieuregulowanych w OWU lub w umowie ubezpieczenia, do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie odpowiednie przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne stosowne przepisy prawa polskiego.

DEFINICJE

§ 6

Przeżyte użyte w OWU pojęcia należy rozumieć:

- 1) **czysta strata finansowa** – strata lub utracone korzyści, niebędące szkodą na osobie lub szkodą rzeczową;
- 2) **franszyza redukcyjna** – ustalona w umowie ubezpieczenia procentowo, kwotowo lub kwotowo-procentowo wartość pomniejszająca odszkodowanie z tytułu zajścia każdego wypadku ubezpieczeniowego; franszyza redukcyjna nie ma zastosowania do zwrotu kosztów i wydatków oraz do szkód na osobie;

- 3) **impresa** – impreza masowa w rozumieniu ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych;
- 4) **koszty i wydatki**:
  - a) koszty wynagrodzenia ekspertów powołanych przez ubezpieczonego w uzgodnieniu z PZU, w celu ustalenia okoliczności, przyczyn lub rozmiaru szkody,
  - b) koszty obrony w związku ze zgłoszonymi roszczeniami odszkodowawczymi:
    - niezbędne koszty sądowej obrony przed roszczeniem poszkodowanego lub uprawnionego w sporze prowadzonym w porozumieniu z PZU,
    - niezbędne koszty sądowej obrony ubezpieczonego w postępowaniu karnym, jeśli toczące się postępowanie ma związek z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczonego i jeżeli PZU zażądał powołania obrony lub wyraził zgodę na pokrycie tych kosztów,
    - koszty postępowań sądowych, w tym mediacji lub postępowania pojednawczego, oraz koszty opłat administracyjnych, jeśli toczące się postępowanie ma związek z ustaleniem odpowiedzialności ubezpieczonego i jeżeli PZU wyraził zgodę na pokrycie tych kosztów;
- 5) **najem** – umowa najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia, leasingu lub innej podobnej formy korzystania z cudzej rzeczy;
- 6) **obrót** – suma przychodów ubezpieczonego z tytułu sprzedaży towarów lub świadczonych usług w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w ustalonym okresie;
- 7) **osoba bliska** – małżonek, konkubent, konkubina, wstępny, zstępny, brat, siostra, bratanek, bratanica, siostrzeniec, siostrzenica, ojczym, macocha, pasierb, pasierbica, teść, teściowa, zięć, synowa, bratowa, szwagier, szwagierka, przysposobiony, przysposabiający, pozostający pod opieką lub przyjęty na wychowanie w ramach rodziny zastępczej w rozumieniu przepisów prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 8) **osoba trzecia** – każda osoba niebędąca ubezpieczającym lub ubezpieczonym;
- 9) **podwykonawca** – przedsiębiorca, któremu ubezpieczony powierzył wykonanie zleconej pracy, usługi lub innej czynności, określonej w łączącej ich umowie;
- 10) **powolne działanie** – działanie, które wpływa na otoczenie w sposób ciągły powodując szkodę, której nie można określić jako nagłą i niespodziewaną;
- 11) **pojazd** – pojazd w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym, pojazd szynowy, statek wodny, statek powietrzny, z zastrzeżeniem postanowień § 20 i § 29 (ryzyka dodatkowe nr 11 i 64);
- 12) **pracownik** – osoba fizyczna zatrudniona przez ubezpieczonego na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej, w tym osoba fizyczna prowadząca jednoosobową działalność gospodarczą, która zawarła z ubezpieczonym umowę cywilnoprawną jako przedsiębiorca; za pracownika uznaje się także:
  - a) praktykanta, stażystę, wolontariusza lub osobę skierowaną do prac społecznych, której ubezpieczony powierzył wykonywanie pracy,
  - b) pracownika tymczasowego wykonującego pracę na rzecz ubezpieczonego;
- 13) **producent** – przedsiębiorca, który wytwarza lub wprowadza do obrotu produkt, a także jego przedstawiciel oraz każda osoba, która występuje jako wytwórca, umieszczając na

produkcie bądź do niego dołączając swoje nazwisko, nazwę, znak towarowy bądź inne odróżniające oznaczenie; za producenta uważa się również importera oraz sprzedawcę w sytuacji, gdy obowiązujące przepisy prawa nakładają na niego odpowiedzialność producenta;

- 14) **producent produktu finalnego** – producent, który wykorzystuje produkty ubezpieczonego w celu wytworzenia produktu finalnego;
- 15) **produkt** – rzecz ruchoma, choćby została połączona z inną rzeczą (wraz z opakowaniem); za produkt uważa się także zwierzęta i energię; integralną częścią produktu jest jego projekt, w tym także za którego przygotowanie odpowiada ubezpieczony (projektując go na własne potrzeby);
- 16) **produkt finalny** – każdy produkt, który został wytworzony przez innego producenta niż ubezpieczony z użyciem lub w oparciu o produkt dostarczony przez ubezpieczonego;
- 17) **Regulamin** – właściwe regulaminy świadczenia usług drogą elektroniczną;
- 18) **reprezentanci ubezpieczonego** – osoby uprawnione do reprezentowania ubezpieczonego innego niż osoba fizyczna:
  - a) w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkach akcyjnych – członkowie zarządu lub prokurenci,
  - b) w spółkach komandytowych i komandytowo-akcyjnych – komplementaryści lub prokurenci,
  - c) w spółkach jawnych – wspólnicy lub prokurenci,
  - d) w spółkach partnerskich – partnerzy lub członkowie zarządu lub prokurenci,
  - e) w spółdzielniach, fundacjach i stowarzyszeniach – członkowie zarządu,
  - f) w przedsiębiorstwach państwowych – dyrektor lub jego zastępca,
  - g) w jednostkach samorządu terytorialnego – wójt, burmistrz, prezydent miasta oraz inne osoby powołane do reprezentacji podmiotów publicznych, a także osoby kierujące jednostkami budżetowymi lub zakładami budżetowymi;
- 19) **stały dozór**:
  - a) całodobowa ochrona ubezpieczonego mienia w miejscu ubezpieczenia wykonywana w zorganizowany sposób przez pracowników koncesjonowanego przedsiębiorstwa ochrony osób i mienia (agencji ochrony mienia) lub
  - b) monitoring mienia mający za zadanie przekazanie sygnału alarmu o włamaniu do agencji ochrony mienia lub
  - c) całodobowa ochrona mienia wykonywana przez pracowników ubezpieczonego wykonujących zadania ochrony w ramach wewnętrznej służby ochrony – przy czym zakres obowiązków osób sprawujących dozór musi wynikać ze stosownych procedur określających sposób zachowania w przypadku naruszenia zabezpieczeń lub próby dokonania włamania;
- 20) **szkoda** – szkoda na osobie lub szkoda rzeczowa, a w przypadku rozszerzenia odpowiedzialności o szkody polegające na powstaniu czystej straty finansowej także czysta strata finansowa;
- 21) **szkoda na osobie** – strata powstała w wyniku śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia oraz utracone korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- 22) **szkoda rzeczowa** – strata powstała w wyniku utraty, zniszczenia lub uszkodzenia rzeczy oraz utracenie korzyści poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie nastąpiła utrata, zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy;
- 23) **terroryzm** – działanie skierowane przeciwko ludzkości lub mieniu, mające na celu wprowadzenie chaosu,

zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego, dla osiągnięcia określonych skutków ekonomicznych, politycznych, religijnych lub społecznych;

- 24) **ubezpieczający** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która zawarła umowę ubezpieczenia;
- 25) **ubezpieczony** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odpowiedzialność cywilna objęta jest ochroną ubezpieczeniową;
- 26) **umowa direct** – umowa ubezpieczenia zawarta przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, za pośrednictwem Internetu lub w trakcie rozmowy telefonicznej, niebędąca umową w systemie uproszczonym;
- 27) **umowa ubezpieczenia** – umowa ubezpieczenia, do której zastosowanie mają OWU;
- 28) **umowa w systemie uproszczonym** – umowa ubezpieczenia zawarta przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość z zachowaniem obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, z zastosowaniem przesłanej przez PZU oferty;
- 29) **wprowadzenie produktu do obrotu** – chwila faktycznej trwałej lub okresowej utraty władztwa nad produktem przez producenta;
- 30) **wypadek ubezpieczeniowy** – powstanie szkody.

PRZEDMIOT I ZAKRES UBEZPIECZENIA

§ 7

1. Z zastrzeżeniem wyłączeń określonych w OWU oraz umowie ubezpieczenia, przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody wyrządzone osobie trzeciej będące następstwem:
  - 1) czynu niedozwolonego w granicach odpowiedzialności ustawowej (OC deliktowa);
  - 2) niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (OC kontraktowa).
2. Z zastrzeżeniem ust. 3, zakres podstawowy ubezpieczenia obejmuje:
  - 1) odpowiedzialność cywilną z tytułu prowadzonej działalności;
  - 2) odpowiedzialność cywilną z tytułu posiadanego mienia;
  - 3) odpowiedzialność cywilną za produkt wprowadzany do obrotu (OC za produkt);
  - 4) odpowiedzialność cywilną najemcy nieruchomości;
  - 5) odpowiedzialność cywilną najemcy ruchomości.
3. Na wniosek ubezpieczającego zakres podstawowy ubezpieczenia może być ograniczony o którekolwiek z ryzyk określonych w ust. 2, z zastrzeżeniem, że zakres podstawowy ubezpieczenia musi obejmować zawsze odpowiedzialność cywilną z tytułu prowadzonej działalności lub odpowiedzialność z tytułu posiadanego mienia.

§ 8

1. Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody:
  - 1) wyrządzone umyślnie, z zastrzeżeniem § 12 ust. 1 pkt 1;
  - 2) wyrządzone w wyniku rażącego niedbalstwa.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęta jest także odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego określona w art. 446 § 4 i art. 446 (2) Kodeksu cywilnego.
3. Warunkiem odpowiedzialności PZU jest zajście wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia oraz

zgłoszenie roszczenia z tego tytułu przed upływem terminu przedawnienia.

- Jeżeli nie można ustalić dnia powstania szkody, za dzień jej powstania uznaje się dzień, w którym stwierdzono powstanie tej szkody, przy czym za dzień powstania szkody na osobie przyjmuje się dzień, w którym poszkodowany po raz pierwszy skontaktował się z lekarzem w związku z objawami, które są przyczyną zgłaszanych roszczeń.
- Powstanie wszystkich szkód, które można przypisać tej samej przyczynie, w tym będących wynikiem wprowadzenia do obrotu partii (serii) produktów posiadających tę samą wadę, uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy, niezależnie od liczby poszkodowanych, oraz przyjmuje się, że szkody te powstały w chwili powstania pierwszej szkody. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody z takiej serii, nawet jeśli powstały po zakończeniu okresu ubezpieczenia, pod warunkiem, że pierwsza szkoda z tej serii powstała w okresie ubezpieczenia (szkoda seryjna).

§ 9

- Ubezpieczenie nadwyżkowe określone w § 3 ust. 2 obejmuje szkody, które nie mogą być zaspokojone z umowy ubezpieczenia obowiązkowego z powodu wyczerpania sumy gwarancyjnej wskazanej w tej umowie ubezpieczenia, pod warunkiem, że szkoda jest objęta umową ubezpieczenia zawartą z zastosowaniem OWU.
- O ile nie umówiono się inaczej, umowa ubezpieczenia nadwyżkowego, o którym mowa w § 3 ust. 2, może być zawarta po uprzednim zawarciu z PZU odpowiedniej umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej.

§ 10

- Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody wyrządzone przez pracownika ubezpieczonego przy wykonywaniu obowiązków na rzecz ubezpieczonego.
- W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych przez pracownika ubezpieczonego przy wykonywaniu obowiązków na rzecz ubezpieczonego, PZU rezygnuje z prawa do dochodzenia roszczenia, które przysługiwało ubezpieczonemu wobec tego pracownika z tytułu wyrządzonej szkody (rezygnacja z prawa do regresu).
- W przypadku wypłaty odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych przez pracownika tymczasowego wykonującego pracę na rzecz ubezpieczonego, PZU zachowuje prawo regresu do agencji pracy tymczasowej.
- Ochroną ubezpieczeniową objęte są także szkody wyrządzone przez podwykonawcę lub dalszego podwykonawcę, gdy ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa ponosi za nich odpowiedzialność jak za działanie własne. PZU zachowuje prawo do regresu wobec podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy odpowiedzialnego za wyrządzoną szkodę, z zastrzeżeniem ust. 5.
- PZU rezygnuje z prawa do regresu wobec podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy odpowiedzialnego za wyrządzoną szkodę (rezygnacja z prawa do regresu) tylko wtedy, gdy zakres ubezpieczenia został rozszerzony o szkody wyrządzone przez podwykonawców bez prawa do regresu. Za to rozszerzenie zakresu ochrony ubezpieczeniowej w umowie ubezpieczenia ustalana jest dodatkowa składka.

§ 11

O ile zakres ubezpieczenia nie został rozszerzony poprzez włączenie odpowiedniego ryzyka dodatkowego, ubezpieczeniem objęta jest wyłącznie odpowiedzialność cywilna ubezpieczonego za szkody powstałe:

- na terytorium państw Unii Europejskiej oraz Szwajcarii, Norwegii, Islandii;
- na terytorium całego świata – wyrządzone przez ubezpieczonego, reprezentantów ubezpieczonego lub pracowników ubezpieczonego, podczas podróży służbowej, o ile celem takiej podróży jest udział w targach, prezentacja wyrobów lub zakresu usług, prowadzenie negocjacji handlowych, udział w szkoleniach, seminariach, konferencjach lub podobnych wydarzeniach, z wyłączeniem wykonywania prac, usług, lub wprowadzania produktu do obrotu;
- w przypadku OC za produkt – na terytorium całego świata, z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii – pod warunkiem, że produkt został wprowadzony do obrotu przez ubezpieczonego na terytorium państw Unii Europejskiej oraz Szwajcarii, Norwegii, Islandii, przy czym produkt ten nie był przygotowany przez ubezpieczonego do eksportu lub ubezpieczony nie wiedział, że zostanie on wyeksportowany (eksport pośredni).

WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 12

- PZU nie odpowiada za szkody:
  - wyrządzone umyślnie przez:
    - ubezpieczonego będącego osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą lub jego pełnomocnika,
    - ubezpieczonego będącego osobą fizyczną,
    - reprezentantów ubezpieczonego– przy czym świadomość wprowadzenia do obrotu wadliwego produktu lub świadomość wadliwości wykonanej pracy lub usługi uważa się za równoznaczną z winą umyślną;
  - wyrządzone osobom bliskim ubezpieczonego będącego osobą fizyczną;
  - powstałe w następstwie działań wojennych (również bez formalnego wypowiedzenia wojny), terroryzmu lub powstałe na obszarach objętych działaniami wojennymi, stanem wojennym, stanem wyjątkowym, rewolucją, niepokojami społecznymi;
  - będące następstwem choroby zawodowej;
  - powstałe wskutek oddziaływania energii jądrowej, promieni laserowych, maserowych, promieniowania jonizującego, pola magnetycznego, elektromagnetycznego, skażenia radioaktywnego;
  - powstałe wskutek powolnego działania temperatury, gazów, oparów, wilgoci, wody, dymu, sadzy, ścieków, zagrybienia lub działania hałasu;
  - powstałe wskutek oddziaływania azbestu, PFAS (związki perfluoroalkilowe oraz związki polifluoroalkilowe), formaldehydu, prionów lub dioksyn lub ich zawartości w produktach wprowadzonych do obrotu przez ubezpieczonego lub użytych przez niego w celu wykonania usługi;
  - polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu, zaginięciu lub kradzieży gotówki, bonów towarowych, substytutów pieniądza, papierów wartościowych;
  - polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu, zaginięciu lub kradzieży dzieł sztuki, biżuterii, przedmiotów z metali lub kamieni szlachetnych, nośników danych, zbiorów o charakterze kolekcjonerskim lub archiwalnym lub rzeczy ruchomych o charakterze zabytkowym lub unikatowym;
  - związane z naruszeniem praw własności intelektualnej;
  - związane z naruszeniem przepisów prawa dotyczących ochrony danych osobowych, z zastrzeżeniem

- postanowień § 16 i 28 (ryzyka dodatkowe nr 5 i 27), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej został rozszerzony o te ryzyka dodatkowe;
- 12) za które przysługuje odszkodowanie na podstawie prawa geologicznego i górniczego (szkody powstałe w następstwie eksploatacji złóż kopalni powodujących występowanie szkodliwych wpływów objawiających się deformacjami, wstrząsami dynamicznymi, zawadnieniem, podtopieniem terenu);
  - 13) wyniku z umownego rozszerzenia odpowiedzialności cywilnej w stosunku do zakresu wynikającego z przepisów prawa właściwego dla zobowiązania, z którego wynika odpowiedzialność ubezpieczonego;
  - 14) wyniku z wprowadzającej w błąd reklamy, braku reklamowanych właściwości;
  - 15) powstałe wskutek oddziaływania wyrobów tytoniowych, odpowiedników wyrobów tytoniowych, a także produktów wchodzących w skład wyrobu tytoniowego;
  - 16) powstałe w związku z działalnością usługową na rzecz branży górniczej (w czasie prac pod ziemią), przemysłu stoczniowego (także prace wykonywane na jednostkach pływających), przemysłu lotniczego;
  - 17) wyniku z nieuprawnionego dostępu do systemów komputerowych dokonanego przez osoby trzecie, w tym ataków hakerów, ataków na system komputerowy lub usługę sieciową;
  - 18) wyrażone przez wirusy lub inne programy zakłócające prace użytkowanych przez ubezpieczonego programów, komputerów, systemów komputerowych, sieci, niezależnie od przyczyny zakłócenia.
2. W przypadku objęcia ochroną odpowiedzialności cywilnej za produkt wprowadzony do obrotu (OC za produkt), PZU nie odpowiada także za szkody:
- 1) polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu samego produktu;
  - 2) których przyczyną była wada produktu, na co producent zwrócił uwagę;
  - 3) wyrażone przez produkt nie posiadający ważnego atestu (certyfikatu, zezwolenia) dopuszczającego go do obrotu, o ile atest (certyfikat, zezwolenie) jest wymagany przez przepisy obowiązujące w kraju, w którym produkt został wprowadzony do obrotu;
  - 4) spowodowane oddziaływaniem organizmu genetycznie zmodyfikowanego (GMO);
  - 5) spowodowane przeniesieniem choroby Creutzfeldta-Jacoba lub innych encefalopatii gąbczastych;
  - 6) spowodowane przez produkt wykorzystywany w przemyśle lotniczym lub kosmicznym.
3. W przypadku objęcia ochroną odpowiedzialności cywilnej najemcy nieruchomości, PZU nie odpowiada także za szkody powstałe:
- 1) w gruntach;
  - 2) w urządzeniach, instalacjach, rzeczach ruchomych, o ile nie stanowią one części składowej nieruchomości, z której ubezpieczony korzystał na podstawie najmu.
4. W przypadku objęcia ochroną odpowiedzialności cywilnej najemcy ruchomości, PZU nie odpowiada także za szkody:
- 1) polegające na utracie rzeczy ruchomych z innych przyczyn niż zniszczenie;
  - 2) powstałe w pojazdach lub ich wyposażeniu, rzeczach pozostawionych w tych pojazdach;
  - 3) powstałe w następstwie prac naprawczych lub remontowych, z wyłączeniem napraw koniecznych, do których zobowiązany jest ubezpieczony na podstawie obowiązujących przepisów prawa.
5. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje kar pieniężnych, kar umownych, grzywny sądowych i administracyjnych, zadatków, odszkodowań o charakterze karnym (exemplary damages, punitive damages), do zapłacenia których jest zobowiązany ubezpieczony.
  6. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje rozszerzeń:
    - 1) o wykonanie lub należyte wykonanie zobowiązania oraz związanych z wykonaniem zastępczym;
    - 2) z tytułu odstąpienia od umowy, rozszerzeń o zwrot kosztów poniesionych na poczet lub w celu wykonania umowy;
    - 3) o wykonanie uprawnień z tytułu rękojmi, gwarancji;
    - 4) o wykonanie uprawnień wynikających z przepisów o prawach konsumenta oraz wynikających ze szkód, które mogłyby być zaspokojone na podstawie tych przepisów, z zastrzeżeniem postanowień § 23-§ 25 (ryzyka dodatkowe nr 19–21), o ile zakres ochrony ubezpieczeniowej został rozszerzony o te ryzyka dodatkowe;
    - 5) dotyczących naruszenia dóbr osobistych innych niż życie lub zdrowie człowieka, z zastrzeżeniem § 8 ust. 2.
  7. PZU nie będzie zobowiązany do zapewnienia ochrony ubezpieczeniowej lub wypłaty jakichkolwiek środków lub udzielenia jakichkolwiek świadczeń w zakresie udzielanej ochrony ubezpieczeniowej, jeżeli zapewnienie takiej ochrony, zapłata lub udzielenie świadczenia może narazić PZU na jakiegokolwiek kary, sankcje lub restrykcje związane z nieprzebraniem sankcji handlowych, gospodarczych, ekonomicznych lub politycznych wprowadzonych na mocy rezolucji Narodów Zjednoczonych lub wynikających z norm prawnych i regulacji Rzeczypospolitej Polskiej, Unii Europejskiej, Stanów Zjednoczonych Ameryki lub Wielkiej Brytanii bądź jakichkolwiek innych sankcji wynikających z obowiązującego prawa, a także w zakresie w jakim PZU zobowiązany jest do zastosowania wobec klienta, wypłacanych środków lub udzielanych świadczeń, środków i sankcji przewidzianych w wyżej wymienionych sankcjach.

§ 13

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, PZU nie odpowiada także za szkody:
  - 1) będące następstwem wypadku ubezpieczeniowego, który zaszedł poza terytorium państw Unii Europejskiej oraz Szwajcarii, Norwegii, Islandii;
  - 2) wyrażone pracownikom ubezpieczonego, powstałe w związku z wypadkiem przy pracy;
  - 3) powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu oraz za koszty związane z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją jakichkolwiek zanieczyszczeń;
  - 4) powstałe w mieniu ruchomym, powierzonym do obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych usług o podobnym charakterze oraz powstałe po wydaniu powierzonego mienia, jeżeli są następstwem wadliwie wykonanej usługi;
  - 5) powstałe w mieniu przechowywanym lub chronionym przez ubezpieczonego;
  - 6) wyrażone przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu objętemu tą samą umową ubezpieczenia lub wyrażone przez ubezpieczonego ubezpieczającemu;
  - 7) wyrażone w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych;
  - 8) wyrażone innym producentom wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego;
  - 9) polegające na poniesieniu kosztów zlokalizowania wadliwego produktu oraz kosztów usunięcia, demontażu, odsonięcia wadliwych produktów oraz polegające na poniesieniu kosztów na montaż i umocowanie produktu bez wad;

- 10) poniesione przez producenta w rzeczach ruchomych wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń wyprodukowanych, dostarczonych, wyremontowanych, zamontowanych lub konserwowanych przez ubezpieczonego;
  - 11) rzeczowe powstałe wskutek zapadnięcia się lub osiadania terenu (również budowli na nim wzniesionej) lub innego rodzaju przemyszczeń gruntu powstałych wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu w związku z pracami budowlanymi;
  - 12) spowodowane działaniem materiałów wybuchowych;
  - 13) polegające na powstaniu czystej straty finansowej;
  - 14) związane z prowadzeniem działalności pomocy drogowej lub autoholowania;
  - 15) powstałe przy wykonywaniu władzy publicznej;
  - 16) wyrządzone wspólnocie mieszkaniowej przez członków zarządu tej wspólnoty;
  - 17) będące czystą stratą finansową powstałą z powodu wad etykiet i opakowań wykonanych przez ubezpieczonego;
  - 18) spowodowane wycofaniem produktu z rynku.
2. Szkody wymienione w ust. 1 mogą być objęte zakresem ubezpieczenia poprzez rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o ryzyka dodatkowe określone w § 14–§ 29 lub w klauzulach dodatkowych włączonych do umowy ubezpieczenia, i tylko w takim zakresie, w jakim zostało to ustalone w postanowieniach odpowiedniego ryzyka dodatkowego lub odpowiedniej klauzuli dodatkowej, włączonych do umowy ubezpieczenia.
  3. Rozszerzenie zakresu ubezpieczenia poprzez włączenie stosownych ryzyk dodatkowych lub klauzul dodatkowych następuje za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej.

§ 14

RYZIKO DODATKOWE NR 2

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody, które powstały na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii (Klauzula nr 2)

1. Ryzyko to obejmuje szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata z wyłączeniem USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta ograniczona jest do ustalonego w umowie ubezpieczenia podlimitu odpowiedzialności.

§ 15

RYZIKO DODATKOWE NR 3

Rozszerzenie zakresu terytorialnego odpowiedzialności o szkody, które powstały na terenie całego świata (Klauzula nr 3)

1. Ryzyko to obejmuje szkody będące następstwem wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły na terenie całego świata.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta ograniczona jest do ustalonego w umowie ubezpieczenia podlimitu odpowiedzialności oraz nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej w związku z działalnością jednostek organizacyjnych ubezpieczonego mających siedzibę i prowadzących działalność na terytorium USA, Kanady, Australii i Nowej Zelandii.

§ 16

RYZIKO DODATKOWE NR 5

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone pracownikom ubezpieczonego w związku z wypadkiem przy pracy (Klauzula nr 5 OC pracodawcy)

1. Ryzyko to obejmuje szkody rzeczowe lub szkody na osobie, wyrządzone pracownikom w związku z wypadkiem przy

pracy, w następstwie którego ubezpieczony zobowiązany jest do ich naprawienia.

2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje świadczeń przysługujących poszkodowanemu na podstawie ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.
3. Odmienne niż stanowi § 12 ust. 1 pkt 11, niniejsze ryzyko dodatkowe obejmuje szkody w postaci czystej straty finansowej pracownika w związku z naruszeniem przez ubezpieczonego przepisów o ochronie danych osobowych, przy czym odpowiedzialność PZU w tym zakresie ograniczona jest do kwoty stanowiącej 10% podlimitu odpowiedzialności ustalonego dla ryzyka dodatkowego nr 5 i nie więcej jednak niż do kwoty 100.000 złotych, na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe powstałe w okresie ubezpieczenia.

§ 17

RYZIKO DODATKOWE NR 6

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu oraz o koszty związane z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją jakichkolwiek zanieczyszczeń

(Klauzula nr 6 OC z tytułu przedostania się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu)

1. Ryzyko to obejmuje koszty powstałe w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu, a także koszty poniesione przez osoby trzecie w celu usunięcia i oczyszczenia z powietrza, wody lub gruntu substancji niebezpiecznej oraz jej utylizacji, pod warunkiem łącznego spełnienia następujących okoliczności:
  - 1) przyczyna przedostania się substancji niebezpiecznej była nagła;
  - 2) początek procesu przedostania się niebezpiecznej substancji miał miejsce w okresie ubezpieczenia (wypadek ubezpieczeniowy).
2. Przez przedostanie się niebezpiecznej substancji do powietrza, wody lub gruntu rozumie się: wprowadzenie bezpośrednie lub pośrednie, wydzielenie, rozrzucenie, rozpylenie, rozlanie, wyciek, wylanie, wftoczenie, wyrzucenie oraz inne formy uwolnienia niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu.
3. Przez substancje niebezpieczne rozumie się pierwiastki chemiczne i ich związki, mieszaniny i roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka.
4. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje kosztów badania, monitorowania i kontroli zanieczyszczenia środowiska.

§ 18

RYZIKO DODATKOWE NR 9

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody w mieniu ruchomym powierzonym w celu wykonania usługi (Klauzula nr 9 OC za szkody w mieniu ruchomym powierzonym w celu wykonania usługi)

1. Ryzyko to obejmuje szkody rzeczowe powstałe w mieniu ruchomym powierzonym ubezpieczonemu do obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych usług o podobnym charakterze.
2. Ubezpieczeniem objęte są także szkody powstałe po wydaniu powierzzonego mienia, jeżeli są następstwem wadliwie wykonanej usługi przez ubezpieczonego.
3. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód:
  - 1) polegających na utracie mienia z innych przyczyn niż zniszczenie lub uszkodzenie;

- 2) powstałych w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie najmu;
  - 3) powstałych w mieniu przechowywanym lub chronionym przez ubezpieczonego, chyba że mienie przechowywane jest w związku z obróbką, naprawą, czyszczeniem, konserwacją, serwisowaniem lub innymi usługami o podobnym charakterze;
  - 4) polegających na uszkodzeniu pojazdu, w przypadku gdy kierujący pojazdem nie posiadał uprawnień do kierowania pojazdem.
4. Szkody polegające na uszkodzeniu lub zniszczeniu pojazdów przechowywanych w związku z obróbką, naprawą, czyszczeniem, konserwacją, serwisowaniem lub innymi usługami o podobnym charakterze, objęte są ochroną na podstawie niniejszego ryzyka dodatkowego, jeżeli pojazdy te przechowywane są w pomieszczeniu zamkniętym i stale dozorowanym albo na terenie ogrodzonym stałym ogrodzeniem, oświetlonym w porze nocnej i stale dozorowanym.
5. Dla celów niniejszego ryzyka dodatkowego za pojazd uważa się pojazd w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym.

§ 19

RYZYKO DODATKOWE NR 10

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w mieniu przechowywanym lub chronionym przez ubezpieczonego

(Klauzula nr 10 OC za szkody w mieniu przechowywanym)

1. Ryzyko to obejmuje szkody rzeczowe w mieniu przechowywanym lub chronionym przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem, z wyłączeniem żywych zwierząt.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w mieniu powierzonym w celu wykonywania przez ubezpieczonego czynności obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych usług o podobnym charakterze;
  - 2) powstałych w mieniu, z którego ubezpieczony korzystał na podstawie najmu;
  - 3) w pojazdach oraz ich wyposażeniu i mieniu pozostawionym w tych pojazdach;
  - 4) polegających na zaginięciu, zamianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadczeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, oszustwem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego.
3. W razie kradzieży mienia, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu Policję, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o zdarzeniu. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, PZU jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 20

RYZYKO DODATKOWE NR 11

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe w pojazdach przechowywanych lub chronionych przez ubezpieczonego

(Klauzula nr 11 OC za szkody w przechowywanych pojazdach)

1. Ryzyko to obejmuje szkody rzeczowe w pojazdach przechowywanych lub chronionych przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem.

2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody w pojazdach przechowywanych w pomieszczeniu zamkniętym i stale dozorowanym albo na terenie ogrodzonym stałym ogrodzeniem, oświetlonym w porze nocnej i stale dozorowanym.
3. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w pojazdach powierzonych w celu wykonywania przez ubezpieczonego czynności obróbki, naprawy, czyszczenia, konserwacji, serwisowania lub innych podobnych usług;
  - 2) powstałych w pojazdach, z których ubezpieczony korzystał na podstawie najmu;
  - 3) polegających na zaginięciu, zamianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadczeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, oszustwem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego.
4. W razie kradzieży pojazdu, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie powiadomić o zdarzeniu Policję, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o zdarzeniu. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, PZU jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
5. Dla celów niniejszego ryzyka dodatkowego za pojazd uważa się pojazd w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym.

§ 21

RYZYKO DODATKOWE NR 12

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu lub przez ubezpieczonego ubezpieczającemu

(Klauzula nr 12 OC za szkody wyrządzone ubezpieczonemu przez innego ubezpieczonego)

1. Ryzyko to obejmuje szkody rzeczowe i szkody na osobie wyrządzone przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu objętych tą samą umową ubezpieczenia lub wyrządzone przez ubezpieczonego ubezpieczającemu.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie roszczenia pomiędzy podmiotami wskazanymi w umowie ubezpieczenia.

§ 22

RYZYKO DODATKOWE NR 15

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody w rzeczach będących przedmiotem czynności spedycyjnych

(Klauzula nr 15 OC spedytora)

1. Ryzyko to obejmuje szkody w przesyłkach będących przedmiotem czynności spedycyjnych.
2. Przez użyte w niniejszym ryzyku dodatkowym pojęcia należy rozumieć:
  - 1) przesyłka – rzeczy przyjęte do wykonania usług spedycyjnych na podstawie umowy spedycji;
  - 2) spedytora – podmiot, który zawodowo, za wynagrodzeniem, zobowiązuje się do wysłania oraz odbioru przesyłki oraz innych czynności związanych z obsługą ładunku, posiadający odpowiednio zaświadczenie o prowadzeniu działalności gospodarczej w tym zakresie oraz ważną licencję na wykonywanie działalności spedycyjnej;
  - 3) umowa spedycji – umowa, na mocy której ubezpieczony w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa zobowiązuje się za wynagrodzeniem do wysłania lub odbioru przesyłki albo do dokonania innych usług związanych z jej przewozem.

3. Zakresem ochrony na podstawie niniejszego ryzyka objęta jest odpowiedzialność cywilna z tytułu wykonywania następujących czynności spedycyjnych:
- 1) opracowania instrukcji wysyłkowych;
  - 2) wydawania instrukcji wysyłkowych przewoźnikowi;
  - 3) doradztwa w zakresie warunków przewozu, wyboru środka transportu, trasy przewozu;
  - 4) organizacji transportu;
  - 5) zawierania umów o przewóz i przygotowywania dokumentów związanych z przewozem przesyłek;
  - 6) przygotowania przesyłki do przewozu, w tym pakowania, przepakowywania, konfekcjonowania i konsolidacji przesyłek;
  - 7) kontroli ilościowej i wagowej przesyłek;
  - 8) znakowania przesyłek;
  - 9) załadunku, przelażenia i wyładunku przesyłek;
  - 10) składowania przesyłek, z wyłączeniem składu celnego lub magazynu celnego, zgodnie z obowiązującymi dla danego towaru przepisami, normami oraz zwyczajami przed rozpoczęciem przewozu, w trakcie przewozu oraz po zakończeniu przewozu, przez okres nie dłuższy niż 60 dni dla każdego z rodzajów składowania;
  - 11) innych czynności spedycyjnych uzgodnionych z PZU.
4. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód:
- 1) spowodowanych opóźnieniem w dostarczeniu przesyłki;
  - 2) powstałych wskutek spedykcji towarów niebezpiecznych, sklasyfikowanych w I i VII klasie listy ADR;
  - 3) powstałych na skutek spedykcji żywych zwierząt;
  - 4) powstałych wskutek braku opakowania lub niewłaściwego opakowania przez nadawcę;
  - 5) powstałych wskutek wady ukrytej towaru lub jego właściwości naturalnych;
  - 6) polegających na brakach miary, wagi lub objętości, w granicach obowiązujących norm;
  - 7) powstałych w przesyłkach pocztowych, kurierskich lub mieniu przesylniczym;
  - 8) związanych ze zgłoszeniem przez ubezpieczonego przesyłki do ubezpieczenia lub odprawy celnej;
  - 9) związanych ze składowaniem towarów w magazynach celnych;
  - 10) będących następstwem wyboru, treści, zawarcia, niezawarcia lub kontynuacji jakiegokolwiek umowy ubezpieczenia na rachunek zlecającego;
  - 11) powstałych wskutek działania sił przyrody;
  - 12) spowodowanych otrzymaniem przez ubezpieczonego zlecenia z niedokładnymi, niekompletnymi lub nieprawidłowymi danymi;
  - 13) powstałych w ramach umowy spedykcji, która nie posiada formy pisemnej, z wyłączeniem oświadczeń woli złożonych w liście elektronicznym (e-mailu).
5. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje także czynności spedytora jako agenta celnego.

§ 23

RYZYO DODATKOWE NR 19

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o czyste straty finansowe wyrządzone innym producentom wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego (Klauzula nr 19 OC czyste straty finansowe powstałe przez zmieszanie lub dalszą obróbkę wadliwych produktów)

1. Ryzyko to obejmuje czyste straty finansowe powstałe wskutek zmieszania, połączenia, przetworzenia lub dalszej obróbki produktów dostarczonych przez ubezpieczonego z innymi

rzeczami należącymi do producentów w celu wytworzenia produktów finalnych.

2. Rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko może nastąpić tylko w przypadku gdy zakres podstawowy ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe w związku wprowadzeniem produktu do obrotu (OC za produkt).
3. Ochrona ubezpieczeniowa wynikająca z niniejszego ryzyka dodatkowego, z zastrzeżeniem poniższych postanowień, obejmuje odpowiedzialność cywilną za czyste straty finansowe poniesione przez producenta, który zmieszał, połączył, przetworzył lub poddał dalszej obróbce produkt dostarczony przez ubezpieczonego.
4. W przypadku kiedy naprawa produktu finalnego jest możliwa i ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie finalnym, spowodowanych wadą produktu dostarczonego przez ubezpieczonego, nie przekraczają łącznych kosztów związanych z wytworzeniem produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym, PZU ponosi odpowiedzialność wyłącznie za:
  - 1) koszty poniesione przez producentów na usunięcie wad w produkcie finalnym;
  - 2) utracone korzyści z tytułu sprzedaży produktu finalnego po obniżonej cenie, jeżeli pomimo poniesienia kosztów na usunięcie wad w produkcie finalnym, produkt finalny może być sprzedany wyłącznie po obniżonej cenie, z zastrzeżeniem ust. 6;
  - 3) koszty wyszukania lub wysortowania wadliwych produktów pochodzących od ubezpieczonego przed ich dalszym przetworzeniem;
  - 4) koszty wyszukania lub wysortowania wadliwych produktów finalnych przed ich wprowadzeniem do obrotu;
  - 5) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższy jednak niż 3 miesiące, można było zagospodarować wadliwe produkty dostarczone przez ubezpieczonego lub wadliwe produkty finalne;
  - 6) koszty utylizacji wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz nienaprawionych lub niesprzedanych produktów finalnych po naprawie.
5. W przypadku kiedy naprawa produktu finalnego jest niemożliwa lub nie jest ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie finalnym, spowodowanych wadą produktu dostarczonego przez ubezpieczonego, przekraczają łączne koszty związane z wytworzeniem produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym, PZU ponosi odpowiedzialność wyłącznie za:
  - 1) koszty nabycia zniszczonych lub uszkodzonych materiałów i surowców, które zostały zmieszane lub połączone w celu wytworzenia produktu finalnego;
  - 2) koszty poniesione przez producentów na wytworzenie produktu finalnego, który nie może być zbyty;
  - 3) koszty składowania przez okres, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższy jednak niż 3 miesiące, można było zagospodarować wadliwe produkty dostarczone przez ubezpieczonego lub wadliwe produkty finalne;
  - 4) koszty utylizacji wadliwych produktów dostarczonych przez ubezpieczonego oraz wadliwych produktów finalnych.
6. W odniesieniu do utraconych korzyści z tytułu sprzedaży produktu finalnego po obniżonej cenie, PZU nie pokrywa szkody w części, która stanowi stosunek zapłaty za dostarczony przez ubezpieczonego wadliwy produkt do ceny sprzedaży produktu finalnego w stanie nieuszkodzonym.
7. Dodatkowo PZU ponosi koszty ponownego przygotowania linii produkcyjnej lub jej części do wznowienia produkcji bądź inne podobne koszty wynikające z konieczności wstrzymania produkcji bezpośrednio na skutek realizacji procesu

produkcji z użyciem wadliwego produktu dostarczonego przez ubezpieczonego.

8. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje:
- 1) kosztów poniesionych na zakup wadliwych produktów pochodzących od ubezpieczonego oraz konieczności ich ponownego zakupu;
  - 2) utraconego przez producentów lub inne podmioty zysku, z zastrzeżeniem utraconych korzyści wskazanych w ust. 4 pkt 2;
  - 3) kosztów transportu;
  - 4) szkód wynikłych z opóźnień;
  - 5) strat innych niż określone w niniejszym ryzyku.

§ 24

RYZYKO DODATKOWE NR 20

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o czyste straty finansowe polegające na pokryciu kosztów demontażu wadliwych produktów

(Klauzula nr 20 OC za czyste straty finansowe polegające na pokryciu kosztów demontażu wadliwych produktów)

1. Ryzyko to obejmuje czyste straty finansowe polegające na pokryciu kosztów demontażu wadliwych produktów poniesione przez osoby trzecie, wynikłe z czynności lub działań polegających na zlokalizowaniu wadliwego produktu, usunięciu, demontażu lub odsłonięciu wadliwych produktów oraz na montażu, umocowaniu lub położeniu produktów bez wad.
2. Rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko dodatkowe może nastąpić tylko w przypadku gdy zakres podstawowy ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe w związku wprowadzeniem produktu do obrotu (OC za produkt).
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także czyste straty finansowe polegające na pokryciu kosztów, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, poniesione przez ubezpieczonego w wyniku zlecenia ubezpieczonemu przez osobę trzecią (poszkodowanego) czynności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym, przy czym ochrona ta nie obejmuje zysku ubezpieczonego z tytułu realizacji czynności lub działań, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
4. PZU nie odpowiada w przypadku, gdy ubezpieczony sam zainstalował lub zamontował wadliwy produkt lub zlecił jego montaż lub instalację we własnym imieniu lub na własny rachunek, przy czym postanowienie to nie ma zastosowania, gdy konieczność demontażu wynika z innej przyczyny niż wadliwe zainstalowanie lub zamontowanie produktu.
5. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje kosztów i strat:
  - 1) wynikłych z zakupu produktu wolnego od wad, w tym także kosztów jego transportu;
  - 2) gdy wadliwy produkt stanowi część składową lub element wyposażenia pojazdów, statków powietrznych, wodnych lub kosmicznych, chyba, że ubezpieczony nie wiedział lub przy dołożeniu należytej staranności nie mógł wiedzieć, że jego produkty są wykorzystywane do takich celów;
  - 3) gdy wadliwy produkt stanowi część składową i trwale jest połączony z budynkiem, budowlą.
6. W przypadku, gdy wymontowanie wadliwego produktu nie jest możliwe, opłacalne czy też racjonalnie uzasadnione, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty postępowania zastępczego, nie przekraczające jednak kosztów wymiany wadliwego produktu. W ramach postępowania zastępczego zamiast wymiany wadliwego produktu zostaje podjęty inny odpowiedni środek w celu zapobieżenia powstaniu szkody.

RYZYKO DODATKOWE NR 21

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o czyste straty finansowe powstałe w rzeczach wyprodukowanych za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń

(Klauzula nr 21 OC czyste straty finansowe w rzeczach wyprodukowanych za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń)

1. Ryzyko to obejmuje czyste straty finansowe poniesione przez producenta dotyczące rzeczy ruchomych wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń wprowadzonych przez ubezpieczonego do obrotu.
2. Rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko dodatkowe może nastąpić tylko w przypadku gdy zakres podstawowy ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe w związku wprowadzeniem produktu do obrotu (OC za produkt).
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje czyste straty finansowe powstałe w związku z wprowadzeniem do obrotu maszyn i urządzeń nowych lub używanych, w tym wyremontowanych lub odnowionych przez ubezpieczonego.
4. W przypadku, kiedy naprawa wadliwych rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń jest możliwa i ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad nie przekraczają łącznych kosztów związanych z wytworzeniem rzeczy w stanie nieuszkodzonym, PZU ponosi odpowiedzialność wyłącznie za:
  - 1) koszty poniesione przez producenta na usunięcie wad w rzeczach wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń;
  - 2) koszty wyszukania wadliwych rzeczy przed wprowadzeniem ich do obrotu przez producenta;
  - 3) utracone korzyści z tytułu sprzedaży rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń po obniżonej cenie, jeżeli pomimo poniesionych kosztów na usunięcie wad, wyprodukowane lub poddane obróbce rzeczy mogą być sprzedane wyłącznie po obniżonej cenie;
  - 4) koszty składowania rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń w okresie, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższym jednak niż 3 miesiące, można było je zagospodarować;
  - 5) koszty użycia rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń.
5. W przypadku, kiedy naprawa rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń jest niemożliwa lub nie jest ekonomicznie uzasadniona, tzn. kiedy koszty, które muszą zostać poniesione na usunięcie wad w produkcie przekraczają łączne koszty związane z wytworzeniem produktu w stanie nieuszkodzonym, PZU ponosi odpowiedzialność wyłącznie za:
  - 1) koszty nabycia rzeczy poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń;
  - 2) koszty, inne niż wymienione w pkt 1, poniesione przez producenta na wyprodukowanie lub obróbkę tych rzeczy, z wyłączeniem kosztów poniesionych na zakup wadliwej maszyny lub urządzenia;
  - 3) koszty składowania rzeczy wyprodukowanych lub poddanych obróbce za pomocą wadliwych maszyn i urządzeń w okresie, w którym bez zbędnej zwłoki, nie dłuższym niż 3 miesiące, można było je zagospodarować;
  - 4) koszty użycia wadliwych rzeczy nienaprawionych lub niesprzedanych.

6. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje:
  - 1) szkody wynikłej z opóźnienia;
  - 2) utraconych korzyści innych niż objęte ochroną niniejszym ryzykiem;
  - 3) kosztów transportu;
  - 4) strat innych niż określone w niniejszym ryzyku.

§ 26

RYZIKO DODATKOWE NR 25

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu

(Klauzula nr 25 OC za szkody powstałe wskutek wibracji)

1. Ryzyko to obejmuje szkody rzeczowe powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu, zapadnięcia się lub osiadania terenu (również budowli na nim wzniesionej), wynikłe z prac budowlanych wykonanych w okresie ubezpieczenia, polegające na:
  - 1) częściowym lub całkowitym zawaleniu się obiektu budowlanego;
  - 2) oderwaniu się części obiektu budowlanego;
  - 3) spękaniu powierzchni obiektu budowlanego, które pogarsza stateczność budowli i zagraża użytkownikom lub otoczeniu.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód polegających na uszkodzeniach powierzchniowych, które nie pogarszają stateczności budowli lub nie zagrażają ich użytkownikom lub otoczeniu.

§ 27

RYZIKO DODATKOWE NR 26a

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych (Klauzula Nr 26a OC za szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych)

Ryzyko to obejmuje szkody spowodowane działaniem materiałów wybuchowych.

§ 28

RYZIKO DODATKOWE NR 27

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody polegające na powstaniu czystej straty finansowej (Klauzula nr 27 OC za szkody mające postać czystych strat finansowych)

1. Ryzyko to obejmuje szkody mające postać czystej straty finansowej.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód:
  - 1) wyrządzonych przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej;
  - 2) wyrządzonych podmiotom powiązanym kapitałowo z ubezpieczonym;
  - 3) związanych ze stosunkiem pracy;
  - 4) wyrządzonych przez ubezpieczonego innemu ubezpieczonemu objętym tą samą umową ubezpieczenia lub wyrządzonych przez ubezpieczonego ubezpieczającemu objętym tą samą umową ubezpieczenia;
  - 5) wynikających z niedotrzymania terminów lub będących skutkiem niewykonania umowy;
  - 6) wynikających z przekroczenia ustalonych kosztorysów;
  - 7) wyrządzonych przez wadliwy produkt;
  - 8) wynikających z działalności reklamowej, marketingowej, informacyjnej;
  - 9) powstałych z tytułu świadczenia usług informatycznych;

- 10) związanych z działalnością polegającą na projektowaniu, doradztwie, planowaniu, kontroli, wycenie, zarządzaniu.

3. Odmienne niż stanowi § 12 ust. 1 pkt 11, niniejsze ryzyko dodatkowe obejmuje szkody w postaci czystej straty finansowej osoby trzeciej w związku z naruszeniem przepisów o ochronie danych osobowych, przy czym odpowiedzialność PZU w tym zakresie ograniczona jest do kwoty stanowiącej 10% podlimitu odpowiedzialności ustalonego dla ryzyka dodatkowego nr 27 i nie więcej jednak niż do kwoty 100 000 złotych.

§ 29

RYZIKO DODATKOWE NR 64

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody z tytułu prowadzenia działalności pomocy drogowej lub autoholowania

(Klauzula nr 64 OC z tytułu prowadzenia działalności pomocy drogowej lub autoholowania)

1. Ryzyko to obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną, gdy w związku z wykonywaną działalnością polegającą na świadczeniu usług pomocy drogowej lub autoholowania ubezpieczony jest zobowiązany do naprawienia wyrządzonej szkody osobie trzeciej.
2. W przypadku rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej o to ryzyko, ochrona ta nie obejmuje szkód:
  - 1) powstałych w mieniu pozostawionym w pojeździe;
  - 2) powstałych wskutek użycia przez ubezpieczonego pojazdu nieprzystosowanego do przewozu danego rodzaju pojazdu, niesprawnego technicznie lub prowadzonego przez osobę nie posiadającą odpowiednich uprawnień;
  - 3) powstałych w wyniku wydania pojazdu osobie nieuprawnionej.
3. Ochrona jest udzielana pod warunkiem, że każdorazowo przed wykonaniem holowania pojazdu na lawecie lub innym przystosowanym do tego pojeździe sporządzona zostanie dokumentacja zdjęciowa blacharki lub widocznych uszkodzeń części mechanicznych, jeżeli po wypadku komunikacyjnym sporządzony został protokół Policji. Jeżeli nie został sporządzony protokół Policji, należy sporządzić protokół z oględzin pojazdu uwzględniający usterki blacharki i elementów mechanicznych, potwierdzony dokumentacją zdjęciową, podpisany przez ubezpieczonego oraz właściciela lub posiadacza pojazdu lub inną osobę uprawnioną do jego podpisania.
4. Dla celów niniejszego ryzyka dodatkowego za pojazd uważa się pojazd w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym.

SUMA GWARANCYJNA I PODLIMITY ODPOWIEDZIALNOŚCI

§ 30

1. Suma gwarancyjna określona w umowie ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności PZU w odniesieniu do wszystkich wypadków ubezpieczeniowych, które zaszły w okresie ubezpieczenia.
2. W granicach sumy gwarancyjnej, o której mowa w ust. 1, mogą być wyodrębnione podlimity odpowiedzialności za szkody:
  - 1) z tytułu jednego wypadku ubezpieczeniowego;
  - 2) z tytułu ryzyk określonych w klauzulach, ryzykach dodatkowych określonych w § 14–§ 29;
  - 3) określonego rodzaju.
3. Każdorazowa wypłata odszkodowania lub kosztów i wydatków powoduje zmniejszenie sumy gwarancyjnej oraz odpowiedniego podlimitu odpowiedzialności o wypłaconą kwotę.
4. Jeżeli sumą gwarancyjną, podlimity oraz franszyzy redukcyjne wyrażone są w umowie ubezpieczenia w walucie

obecnej, równowartość tych kwot w złotych ustala się przy zastosowaniu ostatniego opublikowanego na dzień poprzedzający przygotowanie przez PZU oferty ubezpieczenia dla ubezpieczającego, kursu średniego NBP, określonego w tej ofercie.

5. Za zgodą PZU ubezpieczający może uzupełnić sumę gwarancyjną lub podlimit odpowiedzialności za zapłatą dodatkowej składki ubezpieczeniowej.

ZOBOWIĄZANIA PZU WYNIKAJĄCE Z UMOWY UBEZPIECZENIA

§ 31

1. PZU jest zobowiązany do zbadania zasadności roszczenia osoby trzeciej, skierowanego przeciwko ubezpieczonemu, dotyczącego szkody objętej ochroną ubezpieczeniową.
2. Z tytułu odpowiedzialności określonej w OWU oraz w granicach wynikających z zawartej umowy ubezpieczenia PZU zobowiązany jest do wypłaty odszkodowania oraz zwrotu lub pokrycia kosztów i wydatków.

ZAWARCIE UMOWY UBEZPIECZENIA I CZAS JEJ TRWANIA

SKŁADKA UBEZPIECZENIOWA

§ 32

1. Umowa ubezpieczenia może być zawarta przy jednoczesnej obecności obu stron tej umowy albo przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość (umowa direct albo umowa w systemie uproszczonym).
2. Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku ubezpieczającego lub innego dokumentu. Wniosek lub inny dokument zawiera informacje niezbędne do dokonania indywidualnej oceny ryzyka i określenia należnej składki ubezpieczeniowej oraz stanowi integralną część umowy ubezpieczenia. PZU może zażądać udokumentowania danych zawartych we wniosku lub w innym dokumencie.
3. Wniosek lub inny dokument powinien zawierać między innymi:
  - 1) imię, nazwisko lub pełną nazwę ubezpieczającego, ubezpieczonego, numer REGON, numer PESEL;
  - 2) adres zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego;
  - 3) zakres ubezpieczenia;
  - 4) wysokość obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 5) okres ubezpieczenia;
  - 6) sumę gwarancyjną;
  - 7) liczbę i wielkość szkód z wypadków ubezpieczeniowych zaistniałych w okresie 3 ostatnich lat.
4. Jeżeli wniosek lub inny dokument nie zawiera danych, o których mowa w ust. 3, albo innych istotnych informacji niezbędnych do oceny ryzyka, ubezpieczający zobowiązany jest na wezwanie PZU odpowiednio go uzupełnić.
5. Warunkiem zawarcia umowy direct jest:
  - 1) uprzednie zapoznanie się z Regulaminem i OWU oraz ich zaakceptowanie przez ubezpieczającego;
  - 2) uprzednie potwierdzenie przez PZU przyjęcia wniosku ubezpieczającego;
  - 3) zapłata składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty w terminie ustalonym w umowie ubezpieczenia.Zawarcie umowy direct następuje z chwilą zapłaty składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty w terminie ustalonym w umowie ubezpieczenia.
6. Zawarcie umowy w systemie uproszczonym następuje z chwilą potwierdzenia przez PZU przyjęcia wniosku ubezpieczającego

oraz po uprzednim zapoznaniu się z Regulaminem i OWU oraz ich zaakceptowaniu przez ubezpieczającego.

7. Zawarcie umowy ubezpieczenia PZU potwierdza dokumentem ubezpieczenia.

§ 33

1. Ubezpieczający może zawrzeć umowę ubezpieczenia na cudzy rachunek (na rachunek ubezpieczonego), z wyłączeniem umowy direct i umowy w systemie uproszczonym. Obowiązek zapłaty składki ubezpieczeniowej ciąży na ubezpieczającym. Dokument ubezpieczenia otrzymuje ubezpieczający.
2. Zarzut mający wpływ na odpowiedzialność PZU może on podnieść również przeciwko ubezpieczonemu.
3. Ubezpieczony może żądać by PZU udzielił mu informacji o postanowieniach zawartej umowy ubezpieczenia oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków ubezpieczonego.

§ 34

1. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości PZU wszystkie znane sobie okoliczności, o które PZU zapytywał w formularzu oferty (wniosku) albo przed zawarciem umowy ubezpieczenia w innych pismach. Jeżeli ubezpieczający zawiera umowę ubezpieczenia przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez PZU umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
2. W czasie trwania umowy ubezpieczenia ubezpieczający zobowiązany jest zgłaszać zmiany okoliczności wymienionych w ust. 1. Ubezpieczający zobowiązany jest zawiadamiać o tych zmianach PZU niezwłocznie, najpóźniej w ciągu 14 dni po otrzymaniu o nich wiadomości.
3. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ust. 1 i 2 spoczywają zarówno na ubezpieczającym, jak i na ubezpieczonym, chyba że ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy ubezpieczenia na jego rachunek.
4. PZU nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1–3, nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 1–3 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek ubezpieczeniowy przewidziany umową ubezpieczenia i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

§ 35

1. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej przy jednoczesnej obecności obu stron tej umowy, jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność PZU rozpoczyna się od dnia następującego po dniu zawarcia umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zaplaceniu składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.
2. Jeżeli w umowie ubezpieczenia określono termin zapłaty składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty przypadającej na dzień, w którym rozpoczyna się określony w tej umowie okres ubezpieczenia, albo na dzień przypadający po tym dniu, odpowiedzialność PZU rozpoczyna się w dniu określonym w umowie ubezpieczenia jako początek okresu ubezpieczenia.
3. Jeżeli w umowie ubezpieczenia określono termin zapłaty składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty przypadającej przed dniem, w którym rozpoczyna się określony w tej umowie okres ubezpieczenia, a składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie została zapłacona najpóźniej w dniu poprzedzającym pierwszy dzień okresu ubezpieczenia,

odpowiedzialność PZU rozpoczyna się nie wcześniej niż od dnia następnego po zapłaceniu składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty. Jeżeli składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie zostanie zapłacona do trzydziestego dnia od dnia początku okresu ubezpieczenia, umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu z tym dniem.

4. W umowie direct oraz w umowie w systemie uproszczonym odpowiedzialność PZU rozpoczyna się w dniu określonym w umowie ubezpieczenia jako początek okresu ubezpieczenia.

§ 36

1. Składkę ubezpieczeniową ustala się na podstawie taryfy składek obowiązującej w dniu przygotowania przez PZU oferty ubezpieczenia dla ubezpieczającego. Składkę ubezpieczeniową oblicza się za czas trwania odpowiedzialności PZU.
2. Składka ubezpieczeniowa ustala jest w zależności od:
  - 1) wysokości obrotu za ostatni rok obrachunkowy przed zawarciem umowy ubezpieczenia;
  - 2) wysokości sumy gwarancyjnej;
  - 3) okresu ubezpieczenia;
  - 4) rodzaju prowadzonej działalności;
  - 5) zakresu ubezpieczenia (przedmiotowego, terytorialnego);
  - 6) indywidualnej oceny ryzyka.
3. Zapłata składki ubezpieczeniowej następuje przy zawarciu umowy ubezpieczenia, chyba że w umowie ubezpieczenia określono inny tryb i terminy zapłaty składki ubezpieczeniowej.
4. Zapłata składki ubezpieczeniowej następuje w formie gotówkowej albo w porozumieniu z PZU w formie bezgotówkowej.
5. W przypadku umowy direct zapłata składki ubezpieczeniowej następuje w formie bezgotówkowej, a szczegółowe zasady zapłaty składki ubezpieczeniowej określa Regulamin. Termin płatności składki ubezpieczeniowej ustala się na dzień przypadający najpóźniej przed dniem rozpoczęcia wskazanego w tej umowie okresu ubezpieczenia.
6. Jeżeli zapłata składki ubezpieczeniowej albo raty składki ubezpieczeniowej dokonywana jest w formie bezgotówkowej, za dzień zapłaty składki ubezpieczeniowej uważa się dzień uznania rachunku bankowego PZU pełną, wymagalną kwotą określoną w umowie ubezpieczenia.
7. Składka ubezpieczeniowa za roczny okres ubezpieczenia może być opłacona w ratach. Terminy płatności i wysokość kolejnych rat składki ubezpieczeniowej określa się w umowie ubezpieczenia.
8. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony podał do wiadomości PZU nieprawdliwe dane mające wpływ na wysokość składki ubezpieczeniowej, ubezpieczający zobowiązany jest do dopłaty składki ubezpieczeniowej wynikającej z różnicy pomiędzy składką ubezpieczeniową, jaka należałaby się PZU gdyby podano dane prawdziwe a składką ubezpieczeniową przyjętą w umowie ubezpieczenia. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego roszczenie PZU o dopłatę różnicy składki ubezpieczeniowej staje się natychmiast wymagalne i płatne najpóźniej w dniu wypłaty odszkodowania.
9. Składka ubezpieczeniowa nie podlega indeksacji.

§ 37

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki ubezpieczeniowej, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć

umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, składając oświadczenie w tym zakresie.

ROZWIĄZANIE UMOWY UBEZPIECZENIA I USTANIE ODPOWIEDZIALNOŚCI PZU

ZWROT SKŁADKI UBEZPIECZENIOWEJ

§ 38

Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:

- 1) z upływem okresu ubezpieczenia określonego w umowie ubezpieczenia;
- 2) z dniem wyczerpania sumy gwarancyjnej wskutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań;
- 3) z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia, o którym mowa w § 39 ust. 1 i 2;
- 4) z dniem doręczenia ubezpieczającemu oświadczenia PZU o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, gdy PZU ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zapłaceniem składki ubezpieczeniowej lub jej pierwszej raty, a składka ubezpieczeniowa lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie;
- 5) z upływem 7 dni od dnia otrzymania przez ubezpieczającego wezwania do zapłaty kolejnej raty składki ubezpieczeniowej wysłanego po upływie terminu jej płatności z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności;
- 6) z dniem doręczenia drugiej stronie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w przypadku, o którym mowa w § 37;
- 7) z dniem zbycia przez ubezpieczonego mienia, w związku z posiadaniem którego zawarto umowę ubezpieczenia.

§ 39

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy ubezpieczający jest przedsiębiorcą, w terminie 7 dni, od dnia zawarcia umowy ubezpieczenia, składając oświadczenie w tym zakresie. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy PZU nie poinformował ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki ubezpieczeniowej za okres, w jakim PZU udzielał ochrony ubezpieczeniowej.
2. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość (umowa direct albo umowa w systemie uproszczonym), w której ubezpieczający jest konsumentem, termin, w ciągu którego może on odstąpić od umowy ubezpieczenia, składając pisemne oświadczenie w tym zakresie, wynosi 30 dni od dnia poinformowania go o zawarciu umowy ubezpieczenia lub od dnia doręczenia mu informacji, które należy przekazać konsumentowi na podstawie przepisów dotyczących zawierania umów na odległość, jeżeli jest to termin późniejszy. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem oświadczenie zostało wysłane.

§ 40

W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia,

ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki ubezpieczeniowej za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.

OBOWIĄZKI UBEZPIECZAJĄCEGO LUB UBEZPIECZONEGO

§ 41

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, PZU jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

§ 42

1. Ubezpieczający jest zobowiązany zawiadomić PZU o wypadku ubezpieczeniowym niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni roboczych od dnia jego zajścia lub powzięcia o nim wiadomości.
2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obciąża także ubezpieczonego, chyba że ubezpieczony nie wie o zawarciu umowy na jego rachunek.
3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub z rażącego niedbalstwa obowiązku, o którym mowa w ust. 1 i 2, PZU może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło PZU ustalenie okoliczności i skutków wypadku ubezpieczeniowego.
4. Skutki braku zawiadomienia PZU o wypadku ubezpieczeniowym nie nastąpią, jeżeli PZU w terminie, o którym mowa w ust. 1, otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
5. W razie wystąpienia przez poszkodowanego przeciwko ubezpieczonemu z roszczeniem o odszkodowanie, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni, powiadomić o tym PZU.
6. W przypadku wystąpienia z roszczeniem, o którym mowa w ust. 5, na drogę sądową, ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od otrzymania pozwu, zawiadomić o tym PZU.
7. Ubezpieczający lub ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć PZU orzeczenie sądu w terminie umożliwiający zajęcie stanowiska co do wniesienia środka odwoławczego.
8. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego ubezpieczony jest zobowiązany do podjęcia współpracy z PZU w celu wyjaśnienia okoliczności i przyczyn powstania szkody oraz ustalenia jej rozmiaru.

USTALENIE I WYPŁATA ODSZKODOWANIA ORAZ OBOWIĄZKI INFORMACYJNE PZU

§ 43

1. PZU wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
  2. Gdyby wyjaśnienie w terminie określonym w ust. 1 okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności PZU albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. Jednakże bezsporną część odszkodowania PZU wypłaca w terminie określonym w ust. 1.
3. Zaspokojenie lub uznanie przez ubezpieczonego roszczenia, o którym mowa w § 42 ust. 5, nie wywołuje skutków prawnych względem PZU, jeżeli PZU nie wyraził na to uprzedniej zgody.
  4. Jeżeli tytułem odszkodowania przysługują poszkodowanemu zarówno świadczenia jednorazowe, jak i renty, PZU zaspokaja je z obowiązującej sumy gwarancyjnej w następującej kolejności:
    - 1) świadczenie jednorazowe;
    - 2) renty czasowe;
    - 3) renty dożywotnie.
  5. PZU jest zobowiązany:
    - 1) po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, do poinformowania o tym ubezpieczającego lub ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz do podjęcia postępowania dotyczącego ustalenia stanu faktycznego wypadku ubezpieczeniowego, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także do poinformowania osoby występującej z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności PZU lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania; w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, zawiadomienie o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego może zgłosić również ubezpieczony albo jego spadkobiercy; w tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia;
    - 2) jeżeli w terminach określonych w ust. 1 i 2 nie wypłaci odszkodowania, do zawiadomienia pisemnie:
      - a) osoby zgłaszającej roszczenie oraz
      - b) ubezpieczonego w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także do wypłaty bezspornej części odszkodowania;
    - 3) jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, do poinformowania o tym pisemnie:
      - a) osoby występującej z roszczeniem oraz
      - b) ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania oraz do pouczenia tej osoby o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej;
    - 4) do udostępnienia ubezpieczającemu, ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, informacji i dokumentów gromadzonych w celu ustalenia odpowiedzialności PZU lub wysokości odszkodowania; osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez PZU udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez PZU;
    - 5) do udostępnienia osobom, o których mowa w pkt 4, informacji i dokumentów, o których mowa w pkt 4, na ich żądanie, w postaci elektronicznej;
    - 6) na żądanie ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia, do udostępnienia posiadanych przez siebie informacji związanych z wypadkiem ubezpieczeniowym

będącym podstawą ustalenia odpowiedzialności PZU oraz ustalenia okoliczności wypadku ubezpieczeniowego, jak również wysokości odszkodowania;

- 7) na żądanie ubezpieczającego lub ubezpieczonego, do przekazania informacji o oświadczeniach złożonych przez nich na etapie zawierania umowy ubezpieczenia na potrzeby oceny ryzyka ubezpieczeniowego lub kopii dokumentów sporządzonych na tym etapie.
6. PZU wypłaca odszkodowanie na podstawie uznania roszczenia, ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
7. Odszkodowanie wypłacane jest z uwzględnieniem podlimitów odpowiedzialności oraz franszsy redukcyjnych ustalonych w umowie ubezpieczenia.
8. W przypadku szkód, do których mogą mieć zastosowanie co najmniej dwa różne podlimity odpowiedzialności, odszkodowanie wypłacane jest w granicach najniższego podlimitu.
9. W przypadku szkód, do których mogą mieć zastosowanie co najmniej dwie różne franszsy redukcyjne, odszkodowanie wypłacane jest z uwzględnieniem wyższej z nich.
10. Jeżeli w umowie ubezpieczenia nie ustalono franszsy redukcyjnej dla określonej klauzuli dodatkowej, odszkodowanie za szkody z zakresu ubezpieczenia objętego tą klauzulą wypłacane jest bez pomniejszenia odszkodowania o wartość franszsy, z zastrzeżeniem ust. 9.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 44

1. Reklamację, skargę lub zażalenie składa się w każdej jednostce PZU obsługującej klienta.
2. Reklamacja, skarga lub zażalenie mogą być złożone:
  - 1) na piśmie – osobiście albo wysłane przesyłką pocztową w rozumieniu ustawy Prawo pocztowe, na przykład pisząc na adres: PZU SA ul. Postępu 18A, 02-676 Warszawa (adres tylko do korespondencji);
  - 2) na piśmie – wysłane na adres do doręczeń elektronicznych PZU SA w rozumieniu ustawy o doręczeniach elektronicznych, począwszy od dnia wpisania tego adresu do bazy adresów elektronicznych;
  - 3) w formie ustnej – telefonicznie, na przykład dzwoniąc pod numer infolinii 801 102 102 albo osobiście do protokołu podczas wizyty w jednostce, o której mowa w ust. 1;
  - 4) w postaci elektronicznej – wysyłając e-mail na adres reklamacje@pzu.pl lub wypełniając formularz na www.pzu.pl.
3. PZU rozpatruje reklamację, skargę lub zażalenie i udziela na nie odpowiedzi bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia ich otrzymania, z zastrzeżeniem ust. 4.
4. W szczególnie skomplikowanych przypadkach uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 3, PZU przekazuje osobie, która złożyła reklamację, skargę lub zażalenie informację, w której:
  - 1) wyjaśnia przyczynę opóźnienia;
  - 2) wskazuje okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy;
  - 3) określa przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji, skargi lub zażalenia i udzielenia odpowiedzi, który nie

może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji, skargi lub zażalenia.

5. Odpowiedź PZU na reklamację, skargę lub zażalenie zostanie dostarczona osobie, która je złożyła,
  - 1) w przypadku, gdy klientem jest osoba fizyczna – na piśmie, z tym, że odpowiedź można dostarczyć pocztą elektroniczną wyłącznie na wniosek klienta;
  - 2) w przypadku, gdy klientem jest inny podmiot niż wskazany w pkt 1 – na piśmie lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji.
6. Osobie fizycznej, która złożyła reklamację przysługuje prawo wniesienia do Rzecznika Finansowego wniosku dotyczącego:
  - 1) nieuwzględnienia roszczeń w trybie rozpatrywania reklamacji;
  - 2) niewykonania czynności wynikających z reklamacji rozpatrzonej zgodnie z wolą tej osoby w terminie określonym w odpowiedzi na tę reklamację.
7. Reklamacje, skargi i zażalenia rozpatrywane są przez jednostki organizacyjne PZU, które są właściwe ze względu na przedmiot sprawy.
8. Reklamacje uregulowane są w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego, o Rzeczniku Finansowym i o Funduszu Edukacji Finansowej oraz w ustawie o dystrybucji ubezpieczeń.
9. PZU przewiduje możliwość pozasądowego rozwiązywania sporów.
10. Podmiotem uprawnionym w rozumieniu ustawy o pozasądowym rozpatrywaniu sporów konsumenckich, właściwym dla PZU do pozasądowego rozpatrywania sporów, jest Rzecznik Finansowy, którego adres strony internetowej jest następujący: www.rf.gov.pl.
11. Ubezpieczającemu, ubezpieczonemu i uprawnionemu z umowy ubezpieczenia, będącemu konsumentem, przysługuje prawo zwrócenia się o pomoc do Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta.
12. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej drogą elektroniczną, konsument ma prawo skorzystać z pozasądowego sposobu rozstrzygnięcia sporów i złożyć skargę za pośrednictwem platformy internetowego systemu rozstrzygnięcia sporów (Platforma ODR) zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady nr 524/2013 z dnia 21 maja 2013 r. – adres: <http://ec.europa.eu/consumers/odr/>. Za działanie Platformy ODR odpowiada Komisja Europejska. Adres poczty elektronicznej do kontaktu z PZU jest następujący: reklamacje@pzu.pl.
13. PZU podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
14. Językiem stosowanym przez PZU w relacjach z konsumentem jest język polski.

§ 45

1. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
2. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

ZAŁĄCZNIK – KLAUZULE BRANŻOWE

KLAUZULA NR 4

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorcy wykonującego usługi ochrony osób i mienia ponad sumę gwarancyjną wynikającą z obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania tej działalności

(Klauzula nr 4 OC przedsiębiorcy wykonującego usługi ochrony osób i mienia – ubezpieczenie nadwyżkowe)

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły objąć zakresem ubezpieczenia odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego z tytułu wykonywania przez ubezpieczonego działalności gospodarczej w zakresie usług ochrony osób i mienia za szkody wyrządzone podczas wykonywania tej działalności ponad sumę gwarancyjną wynikającą z zawartej przez ubezpieczonego umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania tej działalności.
2. Zakresem ubezpieczenia objęta jest ochrona osób i mienia realizowana w formie:
  - 1) bezpośredniej ochrony fizycznej:
    - a) stałej lub doraźnej,
    - b) polegającej na stałym dozorze sygnałów przesyłanych, gromadzonych i przetwarzanych w elektronicznych urządzeniach i systemach alarmowychlub
  - 2) zabezpieczenia technicznego, polegającego na:
    - a) montażu elektronicznych urządzeń i systemów alarmowych, sygnalizujących zagrożenie chronionych osób i mienia, oraz eksploatacji, konserwacji i naprawach w miejscach ich zainstalowania,
    - b) montażu urządzeń i środków mechanicznego zabezpieczenia oraz ich eksploatacji, konserwacji, naprawach i awaryjnym otwieraniu w miejscach zainstalowania.
3. Dla celów ustalenia zakresu ochrony ubezpieczeniowej przewidzianej w OWU, niniejszej klauzuli i innych ryzyk lub klauzulach włączonych do umowy ubezpieczenia, za wypadek ubezpieczeniowy rozumie się, odmiennie niż to wynika z § 6 pkt 30 OWU, działanie lub zaniechanie ubezpieczonego, w wyniku którego wyrządzona została szkoda.
4. Zakresem ubezpieczenia objęte są także szkody w gotówce stanowiącej pogotowie kasowe, znajdujące się na terenie chronionego obiektu. Przez pogotowie kasowe rozumie się zapas gotówki przechowywany w kasie na rzecz codziennych płatności.
5. Ochrona ubezpieczeniowa określona w ust. 4 jest udzielana jeśli gotówka przechowywana jest zgodnie z wymogami prawnymi, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne.
6. Ochrona ubezpieczeniowa, o której mowa w ust. 4 i 5, udzielana jest w kwocie stanowiącej 10% podlimitu odpowiedzialności ustalonego dla niniejszej klauzuli w ramach sumy gwarancyjnej, przy czym kwota ta nie może być większa niż 100 000 złotych.
7. Zakresem ubezpieczenia objęte są także szkody rzeczowe w pojazdach chronionych przez ubezpieczonego w ramach działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniem, jeśli te pojazdy:

- 1) są przechowywane w pomieszczeniu zamkniętym i stale dozorowanym albo
  - 2) na terenie ogrodzonym stałym ogrodzeniem oraz oświetlonym w porze nocnej i stale dozorowanym.
8. Z zastrzeżeniem § 12 i § 13 OWU, PZU nie odpowiada także za szkody:
- 1) wyrządzone umyślnie, przy czym świadomość wadliwości wykonanej pracy albo usługi uważa się za równoznaczną z winą umyślną;
  - 2) z tytułu wypadków ubezpieczeniowych, które zaszyły po cofnięciu ubezpieczonego koncesji na wykonywanie działalności, o której mowa w ust. 1;
  - 3) będące następstwem działań wykraczających poza zakres przyznanych uprawnień i zezwoleń;
  - 4) polegające na zaginięciu, zamianie, brakach inwentarzowych mienia, powstałych w związku z poświadzeniem nieprawdy, podstępem, wymuszeniem, szantażem, przywłaszczeniem, oszustwem, niszczeniem, usuwaniem, ukrywaniem, przerabianiem lub podrabianiem dokumentów lub znaków identyfikacyjnych przez ubezpieczonego;
  - 5) z tytułu działalności gospodarczej w zakresie ochrony lotnictwa cywilnego w portach lotniczych.
9. W razie kradzieży mienia, ubezpieczający lub ubezpieczony jest zobowiązany powiadomić o zdarzeniu Policję niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia powzięcia wiadomości o zdarzeniu. Jeżeli ubezpieczający lub ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował się do obowiązku określonego w zdaniu poprzedzającym, PZU jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.

KLAUZULA NR 16B

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności cywilnej organizatora imprez masowych ponad sumę gwarancyjną wynikającą z obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (Klauzula nr 16B OC organizatora imprez podlegających obowiązkowi ubezpieczenia)

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły objąć zakresem ubezpieczenia odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego z tytułu wykonywania przez ubezpieczonego działalności gospodarczej w zakresie organizacji imprez masowych, za szkody wyrządzone podczas wykonywania tej działalności, ponad sumę gwarancyjną wynikającą z zawartej przez ubezpieczonego umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatora imprez masowych.
2. Dla celów ustalenia zakresu ochrony ubezpieczeniowej przewidzianej w OWU, niniejszej klauzuli i innych klauzulach włączonych do umowy ubezpieczenia, za wypadek ubezpieczeniowy rozumie się, odmiennie niż to wynika z § 6 pkt 30 OWU, działanie lub zaniechanie ubezpieczonego, w wyniku którego wyrządzona została szkoda.
3. Zakresem ubezpieczenia objęte są także szkody powstałe w następstwie pokazu sztucznych ogni, fajerwerków.
4. Z zastrzeżeniem § 12 i § 13 OWU, PZU nie odpowiada także za szkody:
  - 1) poniesione przez Policję, Państwową Straż Pożarną, inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, agencje ochrony oraz podmioty wykonujące czynności medyczne, w związku z działaniem w miejscu i w czasie trwania imprezy;
  - 2) powstałe w pojazdach oraz w rzeczach w nich pozostawionych.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o czyste straty finansowe powstałe z powodu wad etykiet i opakowań (Klauzula nr 22 OC z tytułu czystych strat finansowych powstałych z powodu wad etykiet i opakowań)

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za czyste straty finansowe poniesione przez osoby trzecie, powstałe z powodu wad etykiet lub opakowań wykonanych i wprowadzonych do obrotu przez ubezpieczonego.
2. Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe na skutek umieszczenia wadliwej etykiety na produkcie lub na skutek zapakowania produktu przez osoby trzecie w wadliwe opakowanie wytworzone przez ubezpieczonego.
3. Przez użyte w niniejszej klauzuli pojęcia należy rozumieć:
  - 1) etykieta – nalepka, napis, nadruk, w tym kod kreskowy na towarze lub opakowaniu, informujący między innymi o nazwie towaru, jego składzie, zastosowaniu, zasadach użytkowania, producencie, importerze, sprzedawcy, cenie;
  - 2) opakowanie – wyrób wykonany z jakiegokolwiek materiału, którego funkcją jest zabezpieczenie produktu finalnego przed uszkodzeniem, zepsuciem w czasie transportu, przechowywania, prezentacji lub innych czynności poprzedzających sprzedaż.
4. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie czyste straty finansowe wymienione poniżej:
  - 1) koszty zidentyfikowania, wysortowania produktów, na których umieszczone zostały wadliwe etykiety lub które zapakowano w wadliwe opakowania wytworzone przez ubezpieczonego;
  - 2) koszty umieszczenia etykiet wolnych od wad na produktach, o których mowa w ust. 1;
  - 3) koszty przepakowania lub przelania produktów, o których mowa w ust. 1, do opakowań wolnych od wad;
  - 4) straty z tytułu uszkodzenia lub zniszczenia produktów osób trzecich, na których umieszczone zostały wadliwe etykiety lub które zapakowano w wadliwe opakowania wytworzone przez ubezpieczonego oraz koszty wcześniej poniesione przez te osoby na zapakowanie produktów, w przypadku, gdy przepakowanie lub przelanie nie jest ekonomicznie uzasadnione;
  - 5) utracone korzyści osoby trzeciej spowodowane tym, że produkty na których umieszczone zostały wadliwe etykiety lub które zapakowano w wadliwe opakowania wytworzone przez ubezpieczonego, nie mogą zostać zbyte lub mogą zostać zbyte tylko po obniżonej cenie ze względu na wadliwe opakowania lub wadliwe etykiety dostarczone przez ubezpieczonego, przy czym PZU nie pokrywa szkody w części równej stosunkowi zapłaty za opakowania lub etykiety dostarczone przez ubezpieczonego do ceny sprzedaży opakowanego produktu jakiej można by oczekiwać w przypadku dostawy pozbawionej wad.
5. Koszty, o których mowa w ust. 4 pkt 1–3, objęte są ochroną wyłącznie w przypadku, gdy są uzasadnione ekonomicznie.
6. Z zastrzeżeniem § 12 i § 13 OWU, PZU nie odpowiada także za:
  - 1) koszty poniesione na zakup wadliwych etykiet i opakowań pochodzących od ubezpieczonego oraz koszty ich ponownego zakupu;
  - 2) koszty transportu wszelkiego rodzaju;
  - 3) szkody wynikłe z opóźnień jakiegokolwiek rodzaju;
  - 4) utracone korzyści inne niż wskazane w ust. 4 pkt 5.

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone z tytułu świadczenia usług informatycznych (Klauzula nr 24 Klauzula IT)

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną za czyste straty finansowe, szkody rzeczowe i szkody na osobie, wyrządzone z tytułu świadczenia usług informatycznych, określonych w umowie ubezpieczenia, w zakresie ustalonym w niniejszej klauzuli lub związanych z oprogramowaniem, w szczególności w związku z:
  - 1) projektowaniem, wytwarzaniem, dostarczaniem, modyfikowaniem oprogramowania oraz instalacją oprogramowania, w tym:
    - a) oprogramowania zintegrowanego ze sprzętem komputerowym,
    - b) oprogramowania dla zastosowań internetowych lub intranetowych;
  - 2) konserwacją i administrowaniem oprogramowaniem wyprodukowanym przez ubezpieczonego;
  - 3) przetwarzaniem danych na zlecenie osób trzecich;
  - 4) instalacją, integracją, uruchamianiem oprogramowania, które nie zostało zleceniodawcą przez ubezpieczonego;
  - 5) analizą potrzeb zleceniodawców w zakresie oprogramowania;
  - 6) doradztwem w zakresie oprogramowania;
  - 7) szkoleniem dotyczącym oprogramowania.
2. Przyjmuje się, że oprogramowanie jest usługą (nie jest produktem) i szkody wyrządzone przez oprogramowanie objęte są ochroną ubezpieczeniową wyłącznie na podstawie niniejszej klauzuli.
3. Szkody powstałe w związku z użytkowaniem sieci publicznych są objęte ochroną ubezpieczeniową tylko pod warunkiem, że ubezpieczony:
  - 1) podjął środki ochronne w celu zapobieżenia nieuprawnionemu dostępowi do serwera;
  - 2) postępował zgodnie z aktualnym stanem techniki w dziedzinie bezpieczeństwa kodowania lub szyfrowania informacji;
  - 3) udokumentował zastosowanie oraz stan aktualnych rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa.
4. Z zastrzeżeniem § 12 i § 13 OWU, PZU nie odpowiada także za szkody:
  - 1) wyrządzone w związku ze świadczeniem usług w związku z projektowaniem, rozwojem lub zmianą w oprogramowaniu wykorzystywanym w przygotowywaniu, rekomendowaniu, przetwarzaniu transakcji pieniężnych, kredytowych, ubezpieczeniowych, obrotu gruntami, leasingowych lub wyrządzone w związku z doradztwem w tym zakresie oraz w oprogramowaniu stanowiącym kluczowe systemy instytucji finansowych;
  - 2) powstałe w związku z wytwarzaniem oprogramowania dla elektronicznego obrotu płatniczego, w tym pomiędzy instytucjami finansowymi, wypłatą lub podjęciem środków pieniężnych, niedoborami przy prowadzeniu czynności kasowych, czynnościami płatniczymi wszelkiego rodzaju, w tym za pośrednictwem Internetu oraz innych sieci elektronicznej transmisji danych, płatnościami kryptowalutami, sprzeniewierzeniem oraz defraudacją, obsługą handlu elektronicznego (E-Commerce);
  - 3) wynikłe z naruszenia danych osobowych, praw autorskich lub patentów, praw własności przemysłowej, prawa

- o nieuczciwej konkurencji, prawa antymonopolowego, znaku towarowego i innych praw własności intelektualnej;
- 4) wynikłe z niedotrzymania terminów, kosztorysów i kosztów wszelkiego rodzaju, niedokładnej lub niekompletnej dokumentacji przekazanej przez ubezpieczonego, dotyczącej dostarczonego oprogramowania;
  - 5) wynikające z wytwarzania, dostarczania oprogramowania zabezpieczającego (np. firewall'ów i programów antywirusowych).
5. PZU nie ponosi także odpowiedzialności za koszty:
- 1) poniesione w związku z wycofaniem oprogramowania z rynku;
  - 2) wynikłe z naprawy, odnowienia, modyfikacji lub wymiany jakiegokolwiek oprogramowania lub jego części, która jest wadliwa.

KLAUZULA NR 68

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej (Klauzula nr 68 OC za szkody wyrządzone przy wykonywaniu władzy publicznej)

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o odpowiedzialność cywilną ubezpieczonego za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej przez jednostki samorządu terytorialnego.
2. Dla celów niniejszej klauzuli przyjmuje się, że przyjęte w OWU pojęcia oznaczają:
  - 1) ubezpieczony – jednostka samorządu terytorialnego;
  - 2) szkoda - czysta strata finansowa;
  - 3) wykonywanie władzy publicznej – zachowanie ubezpieczonego o charakterze władczym, na podstawie określonych przez prawo obowiązków lub uprawnień;
  - 4) zachowanie ubezpieczonego o charakterze władczym – działanie lub zaniechanie mające na celu kształtowanie sytuacji prawnej indywidualnie określonego podmiotu;
  - 5) wypadek ubezpieczeniowy – powstanie czystej straty finansowej.
3. Z zastrzeżeniem § 12 i § 13 OWU, PZU nie odpowiada także za szkody:
  - 1) związane z popełnieniem przestępstwa przez funkcjonariusza władzy publicznej;
  - 2) powstałe w wyniku niewyplacalności;
  - 3) wyrządzone wskutek ujawnienia wiadomości poufnej;
  - 4) wynikłe z decyzji podjętych przez funkcjonariusza władzy publicznej w zakresie sprawowanej przez niego funkcji, za które uzyskał korzyść osobistą lub dążył do jej uzyskania.

KLAUZULA NR 70A

Rozszerzenie zakresu odpowiedzialności o koszty poniesione przez ubezpieczonego lub osobę trzecią z tytułu wycofania produktów z rynku (Klauzula nr 70A Koszty wycofania produktów z rynku przez ubezpieczonego lub osobę trzecią)

1. Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły rozszerzyć zakres ubezpieczenia o zwrot kosztów ponoszonych przez ubezpieczonego lub osoby trzeciej z tytułu wycofania

produktów z rynku, jeżeli doszło do powstania lub istnieją uzasadnione prawdopodobieństwo powstania szkody na osobie lub szkody rzeczowej na skutek:

- 1) przypadkowego pominięcia, zamiany komponentu lub wprowadzenia substancji w procesie wytwarzania produktów;
  - 2) błędów w procesie wytwarzania, mieszania, oznakowania, pakowania, opakowania, przechowywania produktów;
  - 3) faktycznej, celowej zmiany i zanieczyszczenia produktów dokonanej przez pracownika ubezpieczonego lub osoby trzeciej.
2. Ochrona obejmuje koszty wycofania wyłącznie tych produktów ubezpieczonego, które zostały wskazane w kwestionariuszu wycofania produktów z rynku.
  3. Ubezpieczonemu lub osobie trzeciej przysługuje zwrot kosztów wycofania produktów z rynku, pod warunkiem, że:
    - 1) wada produktu została potwierdzona wynikami badań lub której istnienie należy przyjąć na podstawie innych obiektywnych przesłanek lub
    - 2) nastąpiło zarządzenie właściwego organu nadzoru lub
    - 3) ubezpieczony lub osoba trzecia, w celu spełnienia obowiązku ustawowego, samodzielnie przeprowadzi proces wycofania produktów z rynku i poniesie jego koszty.
  4. Przez koszty wycofania produktów z rynku rozumie się wydatki wynikające z ustawowego obowiązku ubezpieczonego lub osoby trzeciej poniesione na wezwania dokonane przez ubezpieczonego, osobę trzecią lub organ nadzoru, skierowane do konsumentów, sprzedawców zaopatrujących konsumentów lub dystrybutorów, w celu:
    - 1) zwrócenia produktów wytwórcy lub dostawcy;
    - 2) sprawdzenia pod kątem istnienia określonej wady produktów;
    - 3) usunięcia wady lub zastosowania innych wskazanych środków w razie zaistnienia takiej potrzeby;
    - 4) przeprowadzenia bez ogłoszenia wymiany wadliwego produktu na produkt wolny od wad.
  5. Ubezpieczonemu lub osobie trzeciej przysługuje zwrot kosztów określonych w ust. 8, w przypadku gdy proces wycofania rozpocznie się w okresie ubezpieczenia. Ochroną ubezpieczeniową objęte są wyłącznie koszty poniesione przez ubezpieczonego lub osobę trzecią w ciągu 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia procesu wycofania, z zastrzeżeniem ust. 10 i 11.
  6. Przez rozpoczęcie procesu wycofania produktów z rynku rozumie się:
    - 1) publiczne ogłoszenie przez ubezpieczonego osobom trzecim decyzji o przeprowadzeniu wycofania produktu;
    - 2) publiczne ogłoszenie przez osobę trzecią, innym osobom trzecim lub ubezpieczonemu decyzji o przeprowadzeniu wycofania produktu;
    - 3) ogłoszenie po raz pierwszy zarządzenia lub wydanie decyzji przez właściwy organ nadzoru.
  7. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie koszty wymienione w ust. 8, o ile ich zastosowanie jest konieczne w ramach wycofania produktów z rynku. Jeżeli zagrożenie stwarzane przez produkt może zostać wyeliminowane przez zastosowanie kilku różnych środków objętych ochroną ubezpieczeniową, PZU odpowiada jedynie za koszty środków najbardziej korzystnych z ekonomicznego punktu widzenia.
  8. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty poniesione przez ubezpieczonego lub osobę trzecią na:
    - 1) odpowiednie powiadomienie konsumentów, sprzedawców lub dystrybutorów, w tym koszty ogłoszeń w mediach;

- 2) badanie produktów objętych wycofaniem, w tym koszty poniesione na konsultacje ekspertów, z zastrzeżeniem konieczności uzyskania uprzedniej pisemnej zgody PZU;
  - 3) konieczne sortowanie produktów;
  - 4) transport wycofywanych produktów do ubezpieczonego lub innego właściwego miejsca zgodnie z procedurą awaryjną obowiązującą u ubezpieczonego lub osoby trzeciej;
  - 5) zatrudnienie dodatkowego personelu w godzinach nadliczbowych lub zatrudnienie dodatkowego personelu wyłącznie w celu realizacji wycofania produktu;
  - 6) konieczny demontaż wytworzonych towarów, którego komponentem jest wycofywany produkt;
  - 7) składowanie wycofanych produktów przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące;
  - 8) zniszczenie lub utylizacja wycofanych produktów, jeżeli stwarzane przez nie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego nie może zostać wyeliminowane poprzez zastosowanie innych środków.
- 9. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń:**
- 1) o zwrot wartości samego produktu;
  - 2) z tytułu szkód na osobie i szkód rzeczowych;
  - 3) z tytułu wycofania produktów, które nie były konieczne dla uniknięcia szkód osób trzecich (np. z powodu wad estetycznych produktu);
  - 4) z tytułu wycofania produktów, których wytwarzanie, przydatność, właściwości, działanie lub użycie nie zostały wystarczająco wypróbowane i przetestowane ze względu na konkretny cel ich zastosowania, zgodnie z uznanymi regułami nauki i techniki obowiązującymi w momencie wprowadzenia produktów do obrotu;
  - 5) z tytułu wycofania produktów, o ile doszło do niego na skutek umyślnego odstępstwa osób pełniących funkcję członków zarządu ubezpieczonego oraz osób odpowiedzialnych za nadzór i zarządzanie procesem produkcji, od przepisów prawa, zarządzeń lub ostrzeżeń właściwego organu, jak również odstępstw od wskazówek, poleceń, specyfikacji lub warunków ustalonych przez zleceniodawcę;
  - 6) z tytułu strat powstałych w wyniku przerwy w działalności, przerwy w produkcji oraz utraty zysku;
  - 7) z tytułu wycofania pojazdów w rozumieniu ustawy Prawo o ruchu drogowym, statków powietrznych lub wodnych oraz części składowych i zamiennych przeznaczonych do statków powietrznych lub wodnych;
  - 8) z tytułu wycofania materiałów budowlanych, które zostały już użyte do wykonania budynku, budowli lub obiektu małej architektury i są trwale z nimi połączone;
  - 9) z tytułu umyślnego wprowadzenia produktów zawierających substancje, których stosowanie jest zabronione;
  - 10) z tytułu wycofania będącego następstwem działań wojennych, stanu wojennego, stanu wyjątkowego, wojny domowej, rewolucji, zamieszek społecznych, rozruchów, strajków, lokautów, niepokojów społecznych, terroryzmu, sabotażu.
- 10.** O ile nie umówiono się inaczej, ubezpieczonemu lub osobie trzeciej przysługuje zwrot kosztów wycofania produktów z rynku po uprzednim pomniejszeniu ich o franszyzę redukcyjną.
- 11.** Do wszystkich kosztów wycofania produktów ma zastosowanie jedna franszyza redukcyjna,
- o ile koszty zostały poniesione zgodnie z niniejszymi warunkami szczególnymi:
- 1) powstały z tej samej przyczyny, np. dotyczą tego samego błędu konstrukcyjnego, produkcyjnego lub błędu w instrukcji lub
  - 2) powstały w wyniku dostarczenia produktów posiadających tę samą wadę.

KLAUZULA NR 75

UBEPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ W BUDOWNICTWIE

POSTANOWIENIA OGÓLNE

- 1.** Z zachowaniem pozostałych, niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień OWU, strony postanowiły objąć zakresem ubezpieczenia odpowiedzialności cywilną z tytułu wykonywania działalności w budownictwie.

CZYNNOŚCI ZAWODOWE

- 2.** Odmiennie niż stanowi wyłączenie ochrony ubezpieczeniowej z tytułu wykonywania zawodu zawarte w § 4 ust. 1 pkt 3 OWU, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody rzeczowe lub szkody na osobie powstałe w związku z czynnościami zawodowymi w zakresie projektowania, sprawowania nadzoru autorskiego, kierowania budową lub robotami, o ile te czynności zawodowe nie stanowią samodzielnej usługi, ale są objęte łącznie umową o roboty budowlane.
- 3.** Odmiennie niż stanowi § 3 ust. 2 OWU, jeśli podmioty wykonujące czynności zawodowe, o których mowa w ust. 2, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania tych czynności, PZU udziela ochrony ubezpieczeniowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody na osobie i szkody rzeczowe ponad sumę gwarancyjną wynikającą z zawartej umowy ubezpieczenia obowiązkowego (ubezpieczenie nadwyżkowe), pod warunkiem, że szkody te objęte są zakresem ochrony określonym w OWU i niniejszej klauzuli.

REZYGNACJA Z PRAWA DO REGRESU

- 4.** Poza przypadkami wskazanymi w § 10 ust. 2 i 5 OWU, PZU rezygnuje z prawa do regresu wobec:
  - 1) podmiotów powiązanych kapitałowo z ubezpieczonym;
  - 2) inwestora, o ile wynika to z postanowień zawartej przez ubezpieczonego umowy o roboty budowlane.
- 5.** Rezygnacja z prawa dochodzenia roszczenia nie dotyczy szkód wyrządzonych z winy umyślnej.

UBEPIECZENIE INWESTORA

- 6.** Umową ubezpieczenia może być objęta także odpowiedzialność cywilna inwestora, jeżeli z umowy o roboty budowlane dotyczącej danej inwestycji budowlanej wynika obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia także na rzecz inwestora.
- 7.** Odmiennie niż stanowi § 13 ust. 1 pkt 6 OWU, PZU odpowiada za szkody wyrządzone inwestorowi przez innego ubezpieczonego lub wyrządzone innemu ubezpieczonemu przez inwestora.
- 8.** O ile zakres ubezpieczenia został rozszerzony o odpowiedzialność za szkody polegające na powstaniu czystej straty finansowej (ryzyko dodatkowe nr 27), odmiennie niż stanowi § 28 ust. 2 pkt 4 OWU, ochroną objęta jest odpowiedzialność za szkody mające postać czystej straty finansowej wyrządzone inwestorowi przez ubezpieczonego wykonawcę robót budowlanych.

POWOLNE ODDZIAŁYWANIE

9. Odmienne niż stanowi § 12 ust. 1 pkt 6 OWU, zakres ochrony obejmuje odpowiedzialność cywilną za szkody rzeczowe powstałe wskutek powolnego działania temperatury, gazów, oparów, wilgoci, wody, dymu, sadzy, ścieków, zagrzybienia lub działania hałasu, z zastrzeżeniem ust. 10 i 11.
10. Zakres ochrony nie obejmuje szkód powstałych w związku z przedostaniem się niebezpiecznych substancji do powietrza, wody lub gruntu, a także kosztów związanych z usunięciem, oczyszczeniem i utylizacją zanieczyszczeń, o ile są one następstwem powolnego działania temperatury, gazów, oparów, wilgoci, wody, dymu, sadzy, ścieków, zagrzybienia lub działania hałasu.
11. Odpowiedzialność PZU ograniczona jest do kwoty stanowiącej 10% podlimitu odpowiedzialności ustalonego w umowie ubezpieczenia dla niniejszej klauzuli nr 75, i nie więcej jednak niż do kwoty 1 000 000 złotych, na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe powstałe w okresie ubezpieczenia.

OC ZA PRODUKT POŁĄCZONY Z BUDYNKIEM

12. O ile zakres ochrony został rozszerzony o odpowiedzialność za czyste straty finansowe polegające na pokryciu kosztów demontażu wadliwych produktów (ryzyko dodatkowe nr 20), częściowo odmiennie niż stanowi § 24 ust. 5 pkt 3 OWU, ochrona nie obejmuje kosztów i strat, gdy wadliwy produkt stanowi część składową i trwałe jest połączone z budynkiem, budowlą, przy czym dla celów tego wyłączenia przez produkt rozumie się beton, prefabrykaty betonowe, gips, produkty zawierające gips, masę bitumiczną, masę asfaltową.

USZKODZENIA POWIERZCHNIOWE

13. O ile zakres ochrony został rozszerzony o odpowiedzialność za szkody powstałe wskutek wibracji albo osunięcia się lub osłabienia nośności gruntu (ryzyko dodatkowe nr 25), częściowo odmiennie niż stanowi § 26 OWU, zakres ochrony obejmuje szkody polegające na uszkodzeniach powierzchniowych, które nie pogarszają stateczności budowli lub nie zagrażają ich użytkownikom lub otoczeniu, z zastrzeżeniem ust. 14–16.
14. PZU ponosi odpowiedzialność za szkody tylko wówczas, kiedy przed rozpoczęciem realizacji prac stan techniczny budynków, budowli, instalacji lub innego mienia był dobry i zostały podjęte wszelkie niezbędne środki mające na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkody.
15. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje szkód, które były możliwe do przewidzenia zważywszy na charakter prowadzonych prac oraz sposób ich realizacji.
16. Odpowiedzialność PZU ograniczona jest do kwoty stanowiącej 10% podlimitu odpowiedzialności ustalonego

w umowie ubezpieczenia dla niniejszej klauzuli nr 75, i nie więcej jednak niż do kwoty 1 000 000 złotych, na jeden i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe powstałe w okresie ubezpieczenia.

BRAK KUMULACJI

17. W przypadku, gdy PZU za szkody wyrządzone przez ubezpieczonego, powstałe z tej samej przyczyny, ponosi odpowiedzialność zarówno z umowy ubezpieczenia OC zawodowej, jak i z umowy ubezpieczenia OC ogólnej, to odpowiedzialność PZU jest ograniczona do wysokości wyższej sumy gwarancyjnej lub wyższego podlimitu odpowiedzialności przewidzianego dla tych szkód w tych umowach ubezpieczenia.

WYŁĄCZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI

18. Z zastrzeżeniem § 12 i § 13 OWU, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje także szkód:
  - 1) odnośnie do czynności zawodowych w zakresie projektowania, sprawowania nadzoru autorskiego, kierowania budową lub robotami:
    - a) wyrządzonych umyślnie, przy czym świadomość wadliwości wykonanej pracy albo usługi uważa się za równoznaczną z winą umyślną,
    - b) wyrządzonych przez osoby, które nie posiadały wymaganych przepisami prawa odpowiednich uprawnień do wykonywania określonego rodzaju działalności (czynności), chyba że brak uprawnień nie miał wpływu na powstanie szkody; wyłączenie to nie dotyczy osób odbywających staż lub praktyczną naukę zawodu,
    - c) powstałych w wyniku przekroczenia ustalonych kosztów, niedotrzymania terminów, niedotrzymania harmonogramu wykonywania robót budowlanych, chyba że okoliczności te są następstwem innej szkody objętej ubezpieczeniem,
    - d) w obiekcie lub jego częściach, którego dotyczą czynności zawodowe;
  - 2) wyrządzonych przez inwestora mającego siedzibę poza terytorium państw Unii Europejskiej oraz Szwajcarii, Norwegii, Islandii;
  - 3) powstałych w związku pracami na terenie lotnisk;
  - 4) powstałych w związku z pracami polegającymi na drążeniu, budowie lub konserwacji tuneli budowlanych metodą przewiertów kierunkowych o średnicy powyżej 10 metrów;
  - 5) powstałych w związku z posiadaniem, użytkowaniem, budową, konserwacją lub demontażem tam, zapór wodnych, grodzi lub koferdamów;
  - 6) powstałych w związku z wykonywaniem prac lub usług poza stałym lądem, w tym prac podwodnych.